

Liito-oravan, viitasammakon, luontotyyppien ja kasvillisuuden
luontoselvitykset valtatie 20 parantamista varten välillä
Korvenkylä–Kiiminki

Päiväys	22.10.2024
Laatija	Sari Kaartinen
Tarkastaja	Terhi Korvenpää
Projektinumero	KAU47569

22.10.2024

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Selvitysalue	3
3	Menetelmät	4
3.1	Aiemmat selvitykset	4
3.2	Liito-orava	5
3.3	Viitasammakko	6
3.4	Kasvillisuus ja luontotyypit	7
4	Tulokset	8
4.1	Liito-orava	8
4.1.1	Risupesät, kolopuut ja potentiaaliset elinympäristöt	8
4.1.2	Elinympäristöjen soveltuvuus	9
4.1.3	Kulkuyhteydet	11
4.1.4	Epävarmuustekijät	15
4.2	Viitasammakko	15
4.2.1	Havainnot	15
4.2.2	Kulkuyhteydet	18
4.2.3	Epävarmuustekijät	18
4.3	Kasvillisuus ja huomionarvoiset luontotyypit	19
4.3.1	Metsät	20
4.3.2	Suot 29	
4.3.3	Vesistöt	33
4.3.4	Uuselinympäristöt	33
4.4	Huomionarvoiset lajit	35
4.5	Vieraslajit	38
5	Yhteenveto	40
6	Lähteet	42

22.10.2024

1 Johdanto

Työn tarkoituksena oli selvittää liito-oravan ja viitasammakon esiintyminen ja elinympäristöt, sekä kartoittaa kasvillisuus, mukaan lukien vieraslajit, sekä luontotyypit neljällä eri Kuusamontien suunnitteluvaihtoehtoalueella. Lisäksi liito-oravalle selvitettiin potentiaaliset pesäpuut, levähdys- ja lisääntymisalueet, elinympäristöjen soveltuvuus ja merkittävät olemassa olevat kulkuyhteydet. Huomiota kiinnitettiin myös suunnittelualueelle sijoittuviin mahdollisiin viheryhteyksiin, jotka toimisivat myös muun eläimistön kulkuyhteyksinä.

Valtatie 20 on valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tärkeä itä-länsisuuntainen päätieyhteys. Hanke pohjautuu vuonna 1992 valmistuneeseen yleissuunnitelmaan, jossa tielinjaus on esitetty nelikaistaisena eritasoliittymän varustettuna valtatieksi osittain uuteen maastokäytävään parannettuna, sekä vuonna 2019 valmistuneeseen kehittämisselvitykseen, jossa on esitetty valtatie 20 parantaminen Korvenkylän ja Kiimingin välillä nykyiselle paikalleen.

Tämä selvitys on tehty Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen toimeksiantona.

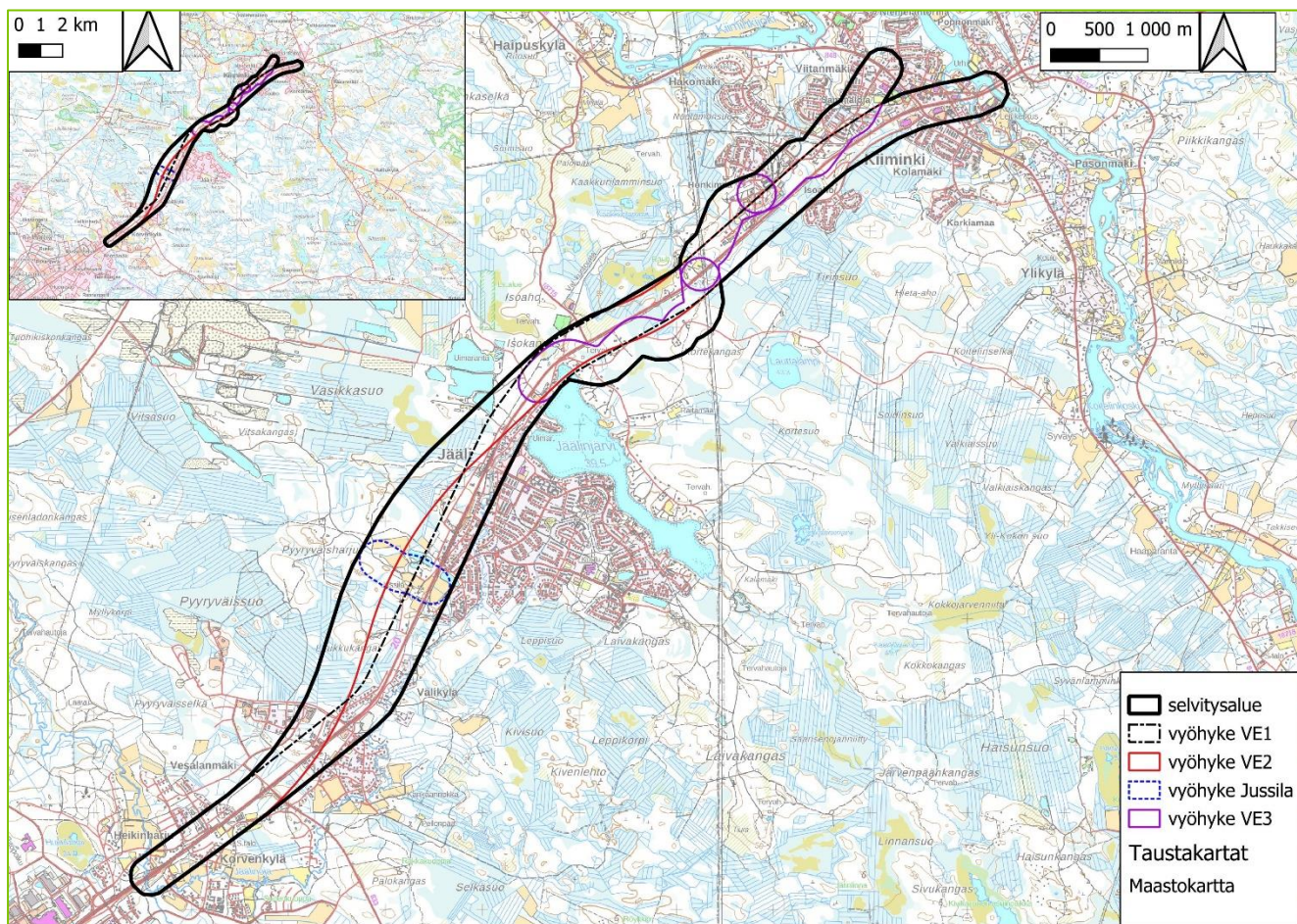
2 Selvitysalue

Suunnittelualue ja siten luontoselvitysalue alkaa lounaassa Korvenkylästä ja päättyy koillisessa Kiiminkiin. Selvitysalue kattaa 12 kilometrin tieosuuden 400 metrin levyisenä välillä Korvenkylä–Kiiminki. Selvitysalue on kooltaan noin 600 ha. Kasvimaantieteellisessä jaottelussa suunnittelualue sijoittuu keskiboreaaliselle kasvillisuusvyöhykkeelle. Soiden jaottelussa hankealue kuuluu Pohjanmaan aapasoiden alueelle. Hankealueen taajamien ulkopuoliset osat ovat karttatarkastelun perusteella pääosin metsätalouskäytössä, ja tielinjauksien läheisyyteen sijoittuu myös maatalousympäristöjä.

Selvitysalueen raja on esitetty kuvassa 1. Selvitysalue on rajattu eri vaihtoehtojen ulkorajoilla selkeyden vuoksi.

22.10.2024

Kuva 1. Selvitysalueen ulkorajaus mustalla. Eri tievaihtoehdot omilla väreillään. Taustakarttana Maamittauslaitoksen taustakartta (2023).

3 Menetelmät

3.1 Aiemmat selvitykset

Selvitysalueelta ei ole tietoja aiemmista liito-oravaselvityksistä. Oulun kaupungin alueella on tehty muutamia liito-oravaselvityksiä ainakin Ruskonselän alueella noin 1,2 km etäisyydellä selvitysalueen eteläreunan luoteispuolella ja Ritaharjun alueella noin 8 km etäisyydellä selvitysalueen eteläreunan luoteispuolella. Näissä selvityksissä ei ole havaittu liito-oravia, vaikka soveltuvia elinympäristöjä on löytynyt. Kuivasjärven Ahvenojalta on yksittäinen havainto

22.10.2024

vuodelta 2018 ja Haukiputaalta on yksi havainto Kiiminkijoki varresta vuodelta 2019. (Liito-orava Life)

Suunnittelualueella ei ole aikaisemmin tehty viitasammakkoselvityksiä. Lähimpänä suunnittelualuetta on tehty viitasammakkoseurantoja ja selvityksiä Ahokankaan asemakaava-alueen luontoselvityksen 2021–2023 yhteydessä noin 1 km etäisyydellä suunnittelualueesta itään Kiimingin Isoahon läheisyydessä, vanhan Hiukkavaaran alueella noin 4,2 km etäisyydellä selvitysalueen eteläpään kaakkoispuolella ja Heikkilänkankaan alueella noin 9,5 km selvitysalueen eteläreunan eteläpuolella vuosina 2021–2022.

Suunnittelualueella ja sen läheisyydessä on selvitetty kasvillisuutta ja luontoa aiemmin ainakin Ahokankaan asemakaava-alueen luontoselvityksessä 2021–2023. Luontoselvityksen alue rajautui selvitysalueen itäreunaan Kiimingin kylän kaakkoispuolelle. Välikylän asemakaava-alueen maisema- ja linnustoselvitys 2023 ja Oulun Välikylän yrityspuiston luonto- ja maisemaselvitys 2022 on tehty Välikylän kaava-alueella selvitysalueen keskiosassa ja Kiimingin keskeisten taajama-alueiden osayleiskaavassa 2030 on käsitelty Kiimingin keskeisiä kyläalueita. Hömötiaisten pitkäaikaistutkimusta on tehty noin 25 km² alueella Oulun koillisosassa (Kumpula ym. 2023). Lisäksi kirjassa Oulun kasvit Piimäperältä Pilpasuolle on useita kasvihavaintoja suunnittelualueelta.

Selvityksen lähtöaineistona on käytetty karttoja, ilmakuvia sekä alueelta tehtyjä aikaisempia luontoselvityksiä. Aiemmat mahdolliset lajihavainnot alueelta tarkistettiin Lajitietokeskuksen Laji.fi -palvelusta tilaamalla myös viranomaiskäyttöön tarkoitetut käyttöraajatut aineistot aineistopyynnöllä (aineisto saatu 16.1.2024). Kaikkien luontoselvitysten maastotoista ja raportoinnista vastasi Mti Yamk, luontokartoittaja Eat Sari Kaartinen Sitowise Oy:stä.

3.2 Liito-orava

Liito-orava (*Pteromys volans*) on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu ja EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV (92/43/EEC) laji. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat ja muut liito-oravalle soveltuvat elinympäristöt kartoitettiin etukäteen mahdollisiksi tulkituilla metsäisillä alueilla. Lisääntymispaikalla liito-orava saa poikasia ja levähdyspaikassa liito-orava viettää päivänsä. Lisääntymis- ja levähdyspaikka käsittää pesäpuut ja niiden lähellä kasvavat suoja- ja ravintoa tarjoavat puut. Pesä on tavallisesti haavan tai muun lehtipuun kolossa tai oravan

22.10.2024

risupesässä kuusessa. Se saattaa joskus olla hyvin vaikeasti havaittavissa puun oksan hangassa tai korkealla kuusen tiheässä oksistossa. Taajama-alueilla pesä voi löytyä rakennuksista ja rakennelmista (Nieminen & Ahola 2017).

Liito-oravaselvitys laadittiin Niemisen ja Aholan (2017) ohjeen "Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt" mukaisesti papanakartoitusmenetelmällä. Selvityksessä etsittiin liito-oravan papanoita puiden juurilta sekä kartoitettiin liito-oravalle soveltuvat kolopuut, risupesät ja pöntöt, joita havainnoitiin kiikarien avulla. Kaikki havainnot tallennettiin Envimobileen, joka on Sitowisen oma luontotietoa koskeva paikkatietosovellus. Lisäksi selvityksessä kartoitettiin elinympäristöjen soveltuvuus liito-oravalle ja kulkuyhteyksien toimivuutta. Kartoitus toteutettiin viitenä maastopäivänä 26.–27.3., 4.4., 19.4. ja 22.4.

3.3 Viitasammakko

Viitasammakko kuuluu Euroopan yhteisön luontodirektiivin (LSA 2023/1066) liitteen IV lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain (78 §) mukaisesti kielletty. Liitteen IV mukainen laji edellyttää suojelukeinona tiukkaa suojelua. Lisäksi viitasammakko on Suomessa rauhoitettu luonnonsuojelulain (69 §) mukaisesti. Viitasammakko on uhanalaisuusluokassa elinvoimainen (LC) (Hyvärinen ym. 2019).

Viitasammakkoa esiintyy erilaisilla kosteikoilla, keidas- ja aapasoilla sekä soistuneilla ja ojitetuilla metsämailla. Myös vanhat sorakuopat, pelto-ojat ja turvetuotantoalueiden kosteikot kelpaavat viitasammakolle lisääntymisaikana. Viitasammakko on elinpiirinsä suhteen kuitenkin valikoivampi kuin tavallinen sammakko. Se on paikkauskollinen ja saalistaa hyönteisiä koko kesän pienellä, muutaman neliömetrinkin kokoisella alueella, mikäli ravintoa ja suojaa on hyvin tarjolla. Viitasammakot liikkuvat kuitenkin jopa kahden kilometrin pituisia matkoja kutupaikkojen ja kesäelinpiirien välillä.

Lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koiraille on lisääntymisreviirit, missä pariutuminen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät. Soidin riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon. Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esimerkiksi kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lukuun ottamatta levähdyspaikat

22.10.2024

eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä. Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä tulee olla levähdyspaikaksi ja ravinnonhakuun soveltuvaa ympäristöä (Nieminen & Ahola 2017).

Viitasammakolle soveliaita kosteikkoalueita kartoitettiin ilmakuvien ja peruskarttojen avulla toimistotyönä ennen maastokautta. Kohteet tarkistettiin maastossa ja soveliailla alueilla kuuntelu toistettiin, mikäli ensimmäisellä kerralla ei saatu havaintoja. Inventoinnit tehtiin kaikilta kohteilta ilta- ja yöaikaan siten, että sopivilla paikoilla kuunneltiin lukuisissa eri kohdissa lajin soidinääntelyä useita minutteja. Viitasammakot ovat hyvin arkoja ja voivat säikähtäessään pysytellä pitkään piilossa. Kuuntelut pyrittiin tekemään kasvillisuuden suojassa häiriön välttämiseksi. Tarkoituksena oli havaita ja paikallistaa mahdolliset lisääntymispaikat sekä arvioida yksilömäärä mahdollisimman tarkasti. Inventoinnit tehtiin tuoreimpien ohjeiden mukaisesti (Nieminen & Ahola 2017). Kartoitus toteutettiin kolmena iltayönä 15.–17.5.2024, jolloin lajin soidin oli meneillään selvitysalueella.

3.4 Kasvillisuus ja luontotyytit

Maastossa rajattavina arvokkaina kohteina huomioitiin kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta:

- ☐ Uuden luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyytit
- ☐ Vesilain 2 luvun 11 § mukaiset suojeltavat vesiluontotyytit
- ☐ Metsälain 10 § mukaiset metsäluonnon erityisen tärkeät elinympäristöt
- ☐ Luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit sekä
- ☐ uusimman lajien uhanalaisuusluokituksen (Suomen lajien uhanalaisuus 2019) mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät sekä alueellisesti uhanalaiset lajit.
- ☐ Alueellisesti ja paikallisesti edustavat luontokohteet (mm. perinneympäristöjen luontotyytit, iäkästä puustoa sisältävät kohteet ja geologisesti arvokkaat muodostumat)
- ☐ Kartoituksessa etsittiin myös EU:n vieraslajiluettelossa sekä Suomen vieraslajiasetuksessa mainittuja haitallisia vieraslajeja.

22.10.2024

Tunnetut ja maastotyössä löydetyt arvokkaat kohteet arvoettiin luontoarvojen perusteella. Kohteiden arvotuskriteereinä käytettiin kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta ja uhanalaisuutta (Erävuori ym. 2021b). Kangasmetsien luontotyyppien edustavuuden määrittelyssä huomioitiin metsän metsänhoidollinen tila, lahoppuujatkumo, lahoppuun määrä sekä elävän puuston rakenne ja puulajisuhteet. Kuvio on osoitettu kangasmetsien uhanalaiseksi luontotyyppiksi, jos kohteella esiintyi lahoppuujatkumoa, puusto oli eri-ikäistä ja erirakenteista, kuvion luonnontilaisuus on luonnontilainen-vähän heikentynyt ja edustavuus erinomainen-kohtalainen.

Osa kartoituksista tehtiin liito-orava ja viitasammakkokartoitusten yhteydessä. Erillisiä pelkästään kasvillisuuteen ja luontotyypeihin kohdistuvia kartoituksia tehtiin kolmena maastopäivänä 14.5, 28.6 ja 23.8.2024. Kaikkineen kartoituksiin raporteineen käytettiin 157 h.

4 Tulokset

4.1 Liito-orava

Liito-oravan tämänhetkinen esiintymisalue kulkee Oulun etelä- ja itäpuolella linjalla Raahe-Vaala-Pudasjärvi. Oulun läheisyydessä on muutamia yksittäisiä havaintoja.

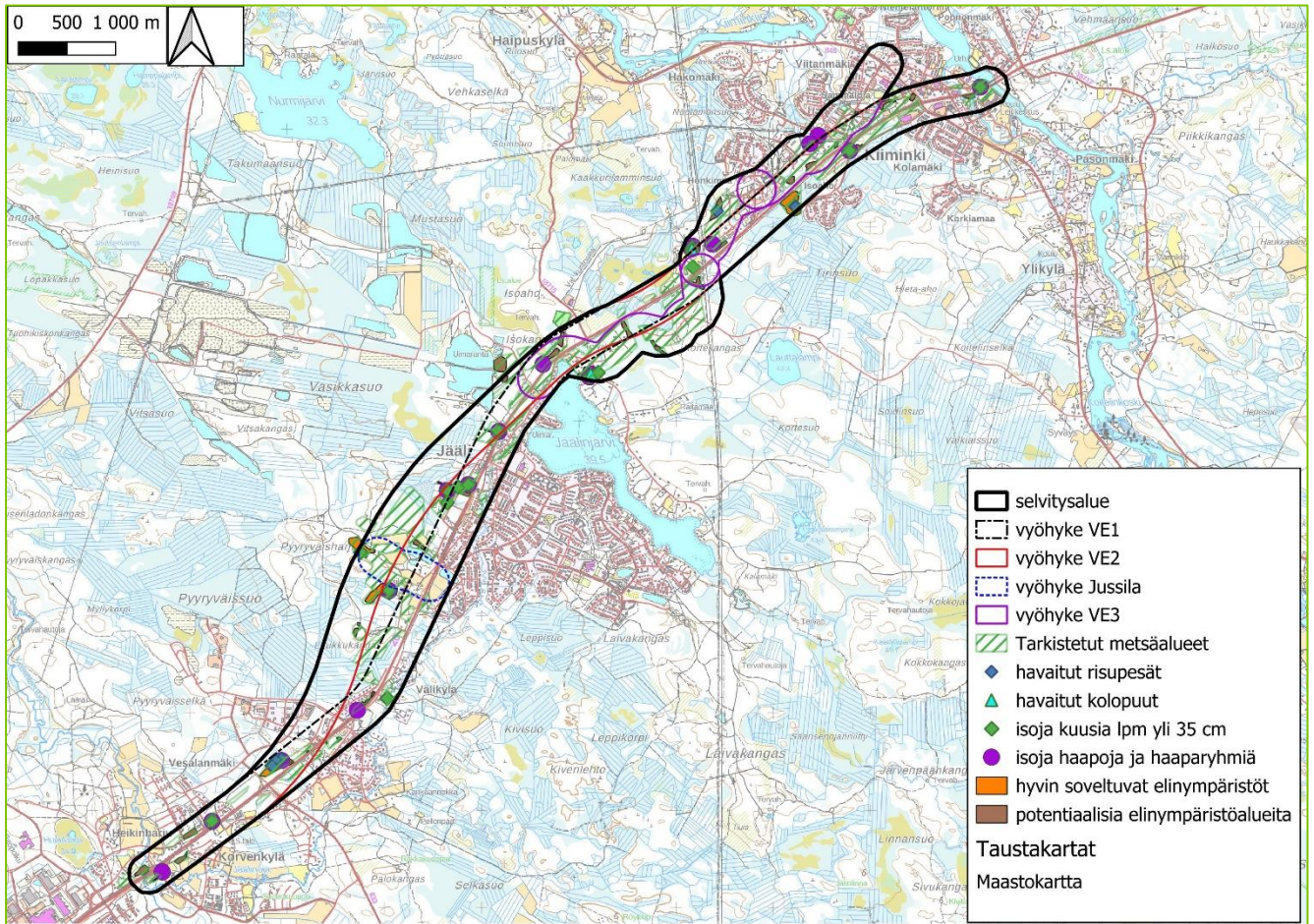
4.1.1 Risupesät, kolopuut ja potentiaaliset elinympäristöt

Selvitysalueella tarkistettiin kaikkiaan 126 metsäistä kohdetta. Selvitysalueelta ei löydetty liito-oravan käytössä olevia elinympäristöjä. Lajille soveltuvia pienialaisia elinympäristöjä, mahdollisia levähdyspaikkoja ja ruokailualueita sen sijaan löytyi 53 kpl.

Oheisessa kartassa (kuva 2) on esitetty kaikki tutkitut kohteet, löydetyt risupesät, kolopuut, mahdolliset levähdys- ja ruokailualueet ja soveltuvat elinympäristöt.

22.10.2024

Kuva 2. Vuoden 2024 maastaselityksessä tarkistettuja metsäalueita, havaitut risupesät, kolopuut, isot kuuset, isot haavat ja haaparyhmät sekä liito-oravalle potentiaalisina elinympäristöinä soveltuvat elinympäristöt ja ruokailu- ja levähdysalueet.

Papanapuiden lisäksi selvitettiin mahdollisina pesäpaikkoina kolopuita, risupesiä ja linnunpönttöjä. Yhteensä selvitysalueelta löydettiin liito-oravalle soveltuvia kolopuita 4 kpl (yhdessä kolopuussa voi olla useita koloja) ja risupesiä 5 kpl. Liito-oravalle soveliaita linnunpönttöjä ei selvitysalueella havaittu. Kolopuut löytyivät pääosin kahdelta liito-oravalle soveltuvalta alueelta, joista löytyy järeää haapaa, kun taas risupesät sijaitsevat enemmän hajallaan selvitysalueella. Myös näiden mahdollisten pesäpaikkojen havainnot on esitetty kuvassa 2.

4.1.2 Elinympäristöjen soveltuvuus

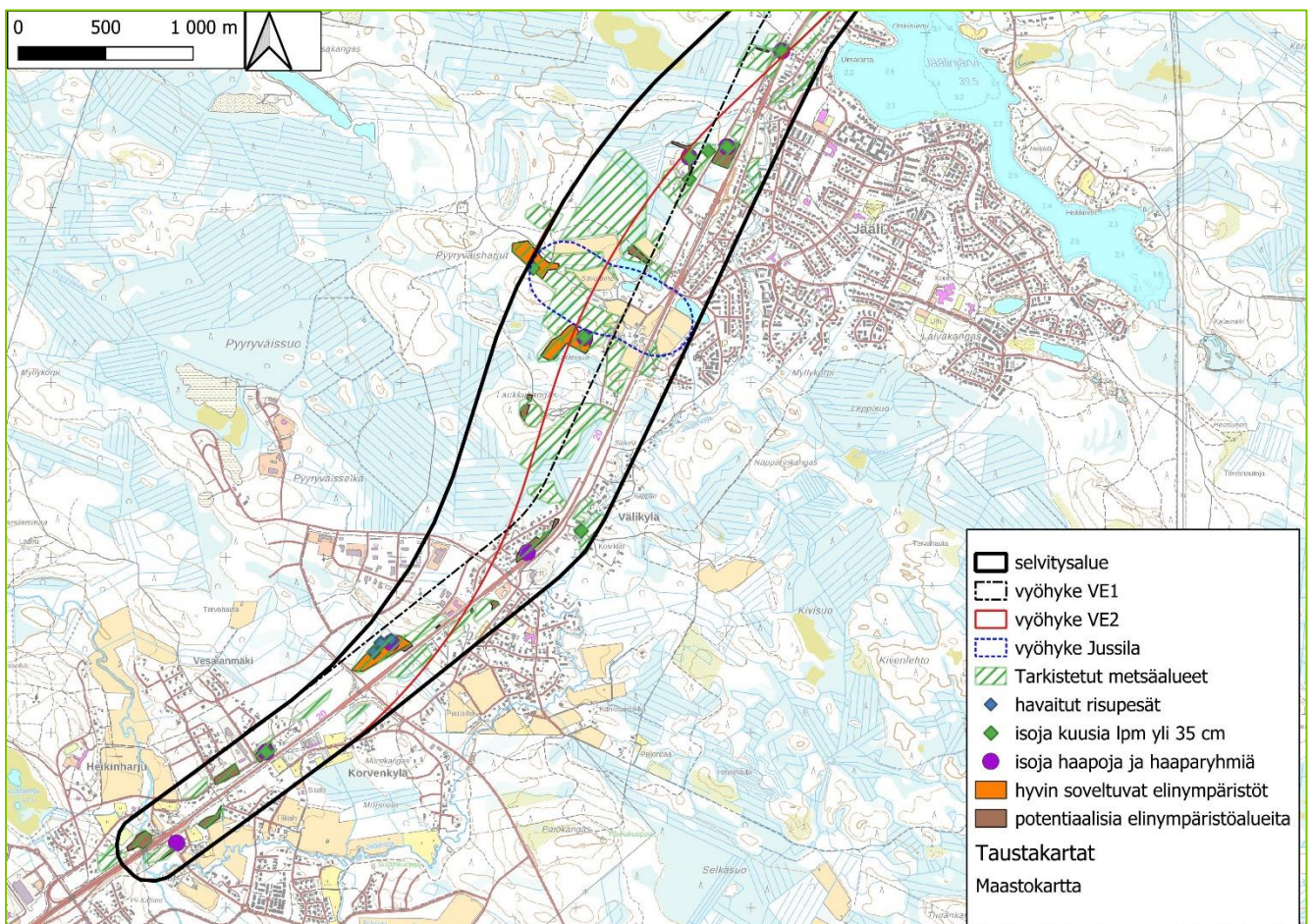
Alueella on melko runsaasti pienialaisia liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä, joissa esiintyy iäkkäämpiä kookkaita kuusia ja lehtipuita sekaisin. Hyviin elinympäristöihin on laskettu myös

22.10.2024

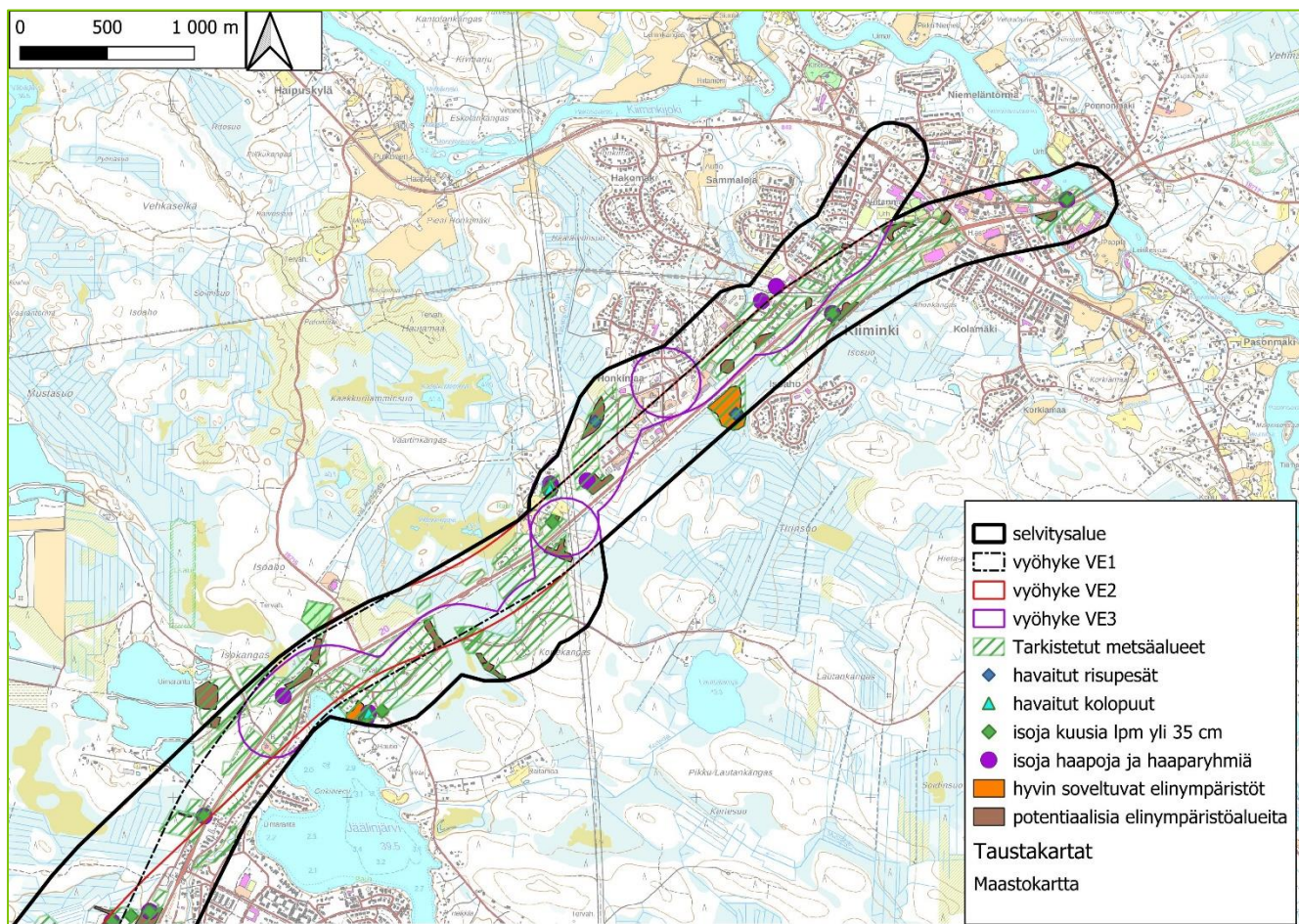
haavikot, joissa usein esiintyy myös kolopuita. Hyvin soveltuvat elinympäristöt ovat pienialaisia ja sijoittuneet hajanaisesti ympäri selvitysalueetta. Noin 2,5–3 ha kokoisia yhtenäisiä soveliaita elinympäristöjä on vain neljä sijoittuen välille Vesalanmäki-Honkimaa. Lisäksi Jäälinjärven pohjoisosan pieni noin 1 ha rajausalue olisi liito-oravalle erittäin sovelias. Pienempiä alle 2 ha elinympäristöjä tai ruokailu- ja lepoalueiksi soveltuvia metsäkuvioita havaittiin 31 kpl koko suunnittelualueen laajuudella. Näissä puusto on varttunutta kuusta, eri-ikäistä haapaa tai koivua ja paikoin kuusen ja lehtipuun joukossa on kohtalaisesti mäntyä.

Muualla, liito-oravalle soveltumattomilla alueilla, puusto on pääosin tasaikäistä mäntyvaltaista kasvatusmetsää. Elinympäristöjen soveltuvuudet on esitetty tarkemmissa kuvissa 3 ja 4.

Kuva 3. Tarkempi karttaselvitysalueen eteläosasta liito-oravalle soveltuvista elinympäristöistä, ruokailualueista ja levähdyspaikoista. Kartassa myös maastokartoituksessa havaitut kolopuut, risupesät, isot yksittäiset kuuset, isot haavat ja haaparyhmät.

22.10.2024

Kuva 4. Tarkempi kartta selvitysalueen pohjoisosasta liito-oravalle soveltuvista elinympäristöistä, ruokailualueista ja levähdyspaikoista. Kartassa myös maastokartoituksessa havaitut kolopuut, risupesät, isot yksittäiset kuuset, isot haavat ja haaparyhmät.

4.1.3 Kulkuyhteydet

Suurimmat selvitysalueella esiintyvät liito-oravan vapaata kulkua rajoittavat tekijät ovat itä-länsisuunnassa Kuusamontie, Jäälin pohjoispuolella kulkeva pohois-eteläsuuntainen leveä sähkölinja ja Kiiminkijoki. Nämä kaikki muodostavat selkeän kulkuesteen. Kuusamontien leveys nykykunnossaan on noin 40 metriä ja sen ylittäminen liitämällä on hankalaa ja vaarallistakin kovan liikenteen takia. Jäälinjärven pohjoispuolen etelä-pohjoissuuntainen sähkölinja on 75 metriä leveä ja avoimeksi hakattu, joten siellä ei ole ylityspaikkaa. Kiiminkijoki on sillan kohdalla kapeimmillaan noin 45 metriä, joten siltarakenteita pitkin ylittäminen voisi olla mahdollista mutta tällaisista ei ole tietoa. Kuusamontien ja sähkölinjan kulkuyhteyksiä heikentävää vaikutusta on kuitenkin mahdotonta kiittää, mikä lisää Kuusamontien

22.10.2024

ylityskohtien säilymisen ja kehittämisen tärkeyttä liito-oravan kulkureittien toimivuuden takaamisessa.

Suurimmassa osassa selvitysalueetta Kuusamontien ja sähkölinjan ylityskohdat ovat arviolta heikkoja kulkuyhteyksiä.

Parhaat mahdollisuudet Kuusamontien ylitykseen sijoittuvat selvitysalueella Ylikiimingin tien risteyksen pohjoispuolelle ja Välikylän ja Laukkukankaan välille.

Ylikiimingin tien risteyksen pohjoispuolella liitoetäisyys on noin 35 metriä. Täällä metsät tien lähellä ovat varttuneita ja yhteys Jäälinojaan asutusalueen metsien kautta on mahdollinen. Tien pohjoispuolella Vesalanmäen alueella metsät ovat nuoria ja kulkuyhteys pohjoiseen ja länteen tulisi niiden alueella turvata. Välikylän ja Laukkukankaan välille olisi mahdollista muodostaa yhteys yhtenäisempien metsäalueiden kesken Jäälinojalta länteen. Liitoetäisyys täällä olisi noin 30 metriä. Jäälinjärven alueella rantametsät ja Jäälinoja mahdollistavat liito-oravan liikkumista asutusalueiden läpi Kuusamontien itäpuolella. Kuusamontien länsipuoli on täällä melko aukkoista ja tienylitys tulisi turvata esimerkiksi karttaan rajatulle alueelle, josta saa vielä yhteyden vesistöjen äärellä oleviin metsäyhteyksiin.

Selvitysalueen pohjoisosassa Kiiminkijoen lähellä tulisi säilyttää Kiiminkijoen rantametsiä mahdollisina yhteyksinä ja karttaan piirretyllä kohdalla säilyttää teiden välillä oleva puusto, joka voi mahdollistaa tien ylityksen. Kiimingin kyläkeskuksen alueella olevat purot Sammaloja, Honkioja ja Näätämönoja ovat mahdollisia luontaisia kulkureittejä, mutta tilaltaan heikentyneitä hakkuiden vuoksi ja nämä kulkureitit eivät enää nykytilassaan ole yhtenäisiä. Näiden puroalueiden luonnontilan palauttamiseen tulisi kiinnittää huomiota ja kehittää niiden puustoa ja metsänrakennetta pitkällä tähtäimellä myös muiden lajien kannalta.

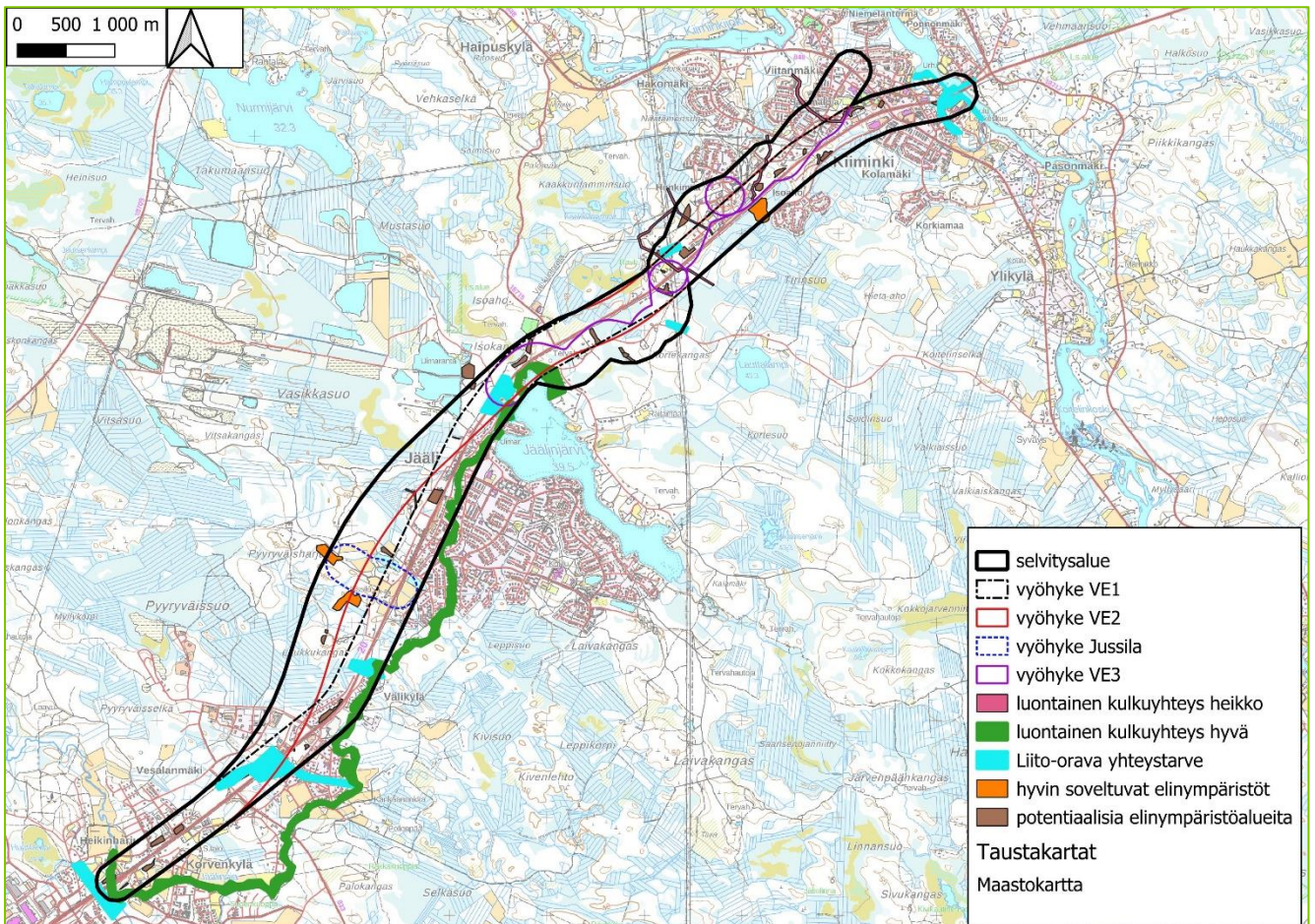
Kuusamontien eteläosassa Hönttämäen ja Heikinharjun tiehen rajoittuvat metsät ovat iäkkäämpiä ja järeitä, mutta täällä liitoetäisyys on kuitenkin noin 60 metriä, tien nelikaistaisuuden vuoksi. Tilannetta voisi parantaa sijoittamalla puustoa tai muuta korkeaa rakennetta aidattujen kaistojen väliin. Tällä eteläosan alueella on laajempia yhtenäisiä metsäalueita itä-länsisuunnassa ja Kalimeenoja, jonka varrelta löytyy lehtipuuta ruokailuun.

22.10.2024

Mahdollisuudet sähkölinjan ylitykseen Jäälinjärven pohjoispuolella tulisi turvata Kuusamontien molemmin puolin säästämällä alueen iäkkäämpiä metsiä esimerkiksi karttaan nro 5 rajatuilla kohteilla.

Karttaesitykset (kuva 5) ovat ehdotuksia, toisin sanoen yhteyttä ei ole määritelty tiettyyn tarkkaan sijaintiin, vaan se osoittaa yhteystarpeen tälle alueelle. Kartoitushetkellä yhteysalueiden puustollinen tila oli kohtalainen ja mahdollistaisi liikkumisen tien yli. Sähkölinjan alueella tilanne on mutkikkaampi linjan leveyden vuoksi, mutta tilannetta ei saisi enää heikentää isomman puuston hakkuilla.

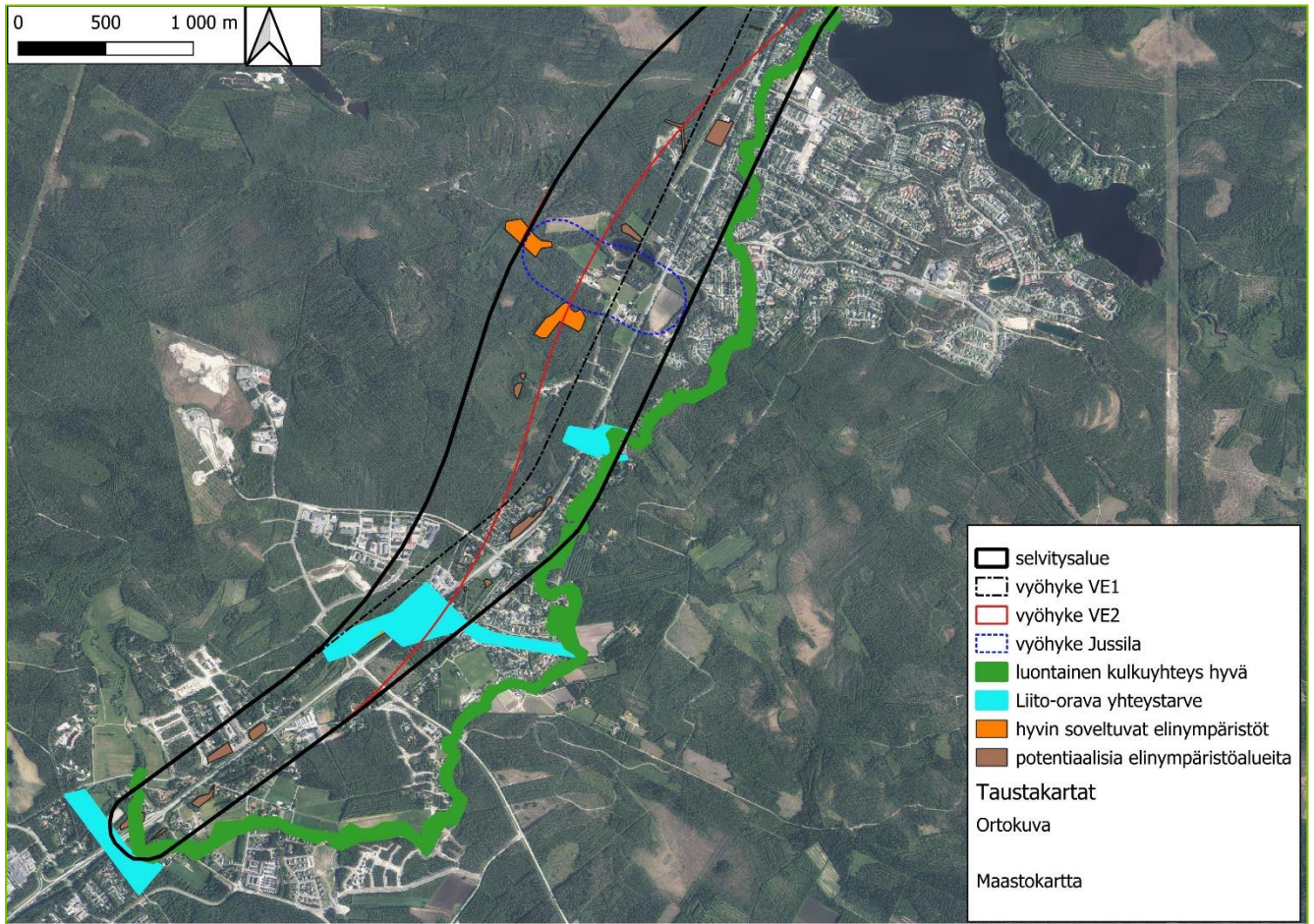

Kuva 5. Vuoden 2024 maastoselvityksessä tunnistetut kulkuyhteydet ja niiden toimivuuksien arviot ja elinympäristöjen soveltuvuudet.

Tarkemmat kartat suunnittelualueen kulkuyhteyksistä ja tarpeista on esitetty kuvissa 6 ja 7.

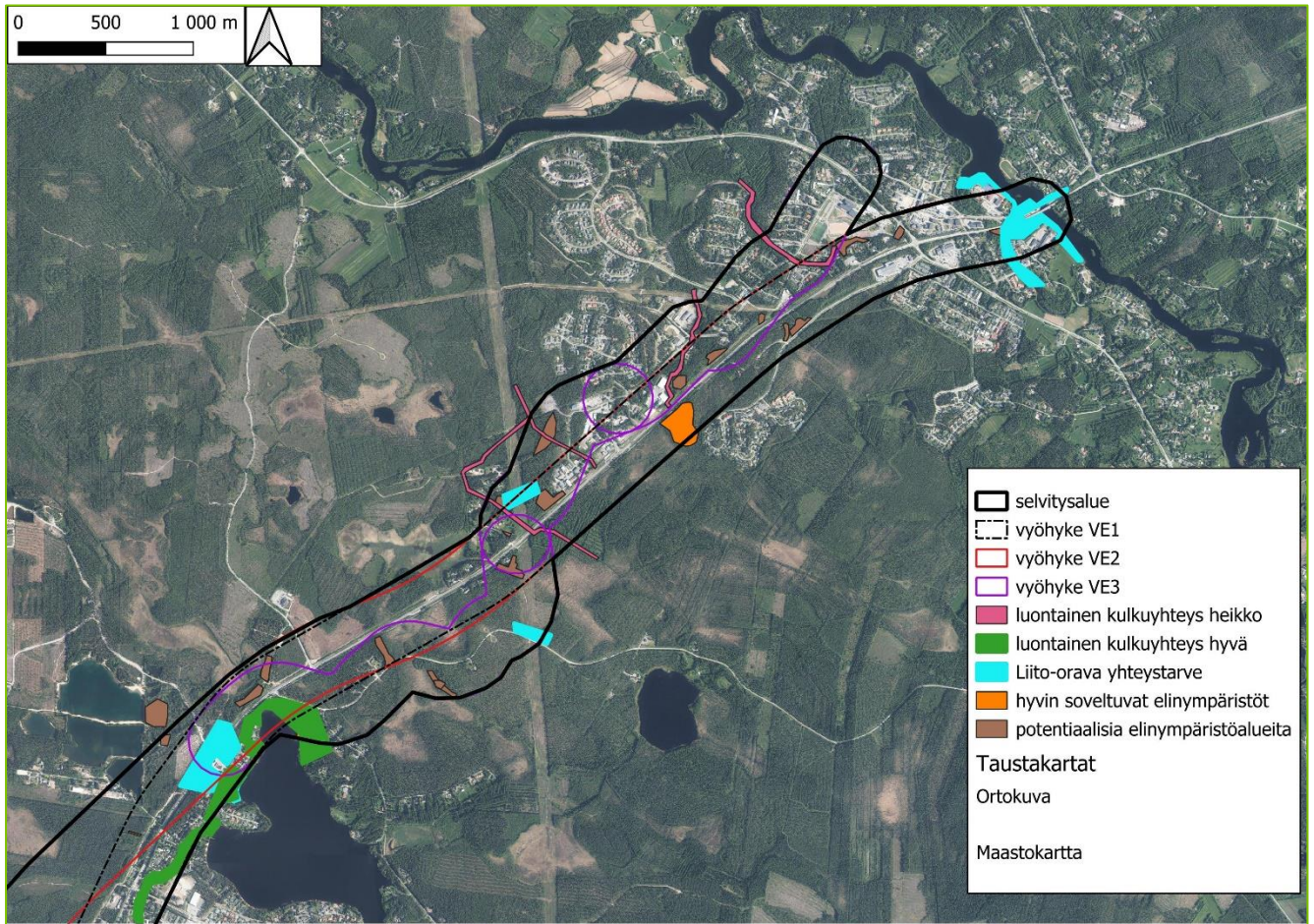
22.10.2024

Kuva 6. Selvitysalueen eteläosa ilmakuvalla. Jääliinoja on kartassa vihreällä, se toimii hyvin luontaisena kulkuyhteytenä Kuusamontien itäpuolella.

22.10.2024

Kuva 7. Selvitysalueen pohjoisosa ilmakuvalla. Jäälinoja on kartassa vihreällä, se toimii hyvin luontaisena kulkuyhteytenä Kuusamontien itäpuolella. Heikentyneet luontaiset puroyhteydet Kuusamontien länsipuolella näkyvät punaisella värillä karttakuvassa.

4.1.4 Epävarmuustekijät

Liito-oravakartoitukset tehtiin kartoituksille sopivina ajankohtina, eikä kartoituksiin liity merkittäviä epävarmuustekijöitä lukuun ottamatta sitä, että laji on lyhytikäinen ja sitä kautta asutut ympäristöt voivat vaihdella useinkin. Selvitykseen sisältyi lajille soveltuvien ympäristöjen kartoitus, joten selvitys on kattava.

4.2 Viitasammakko

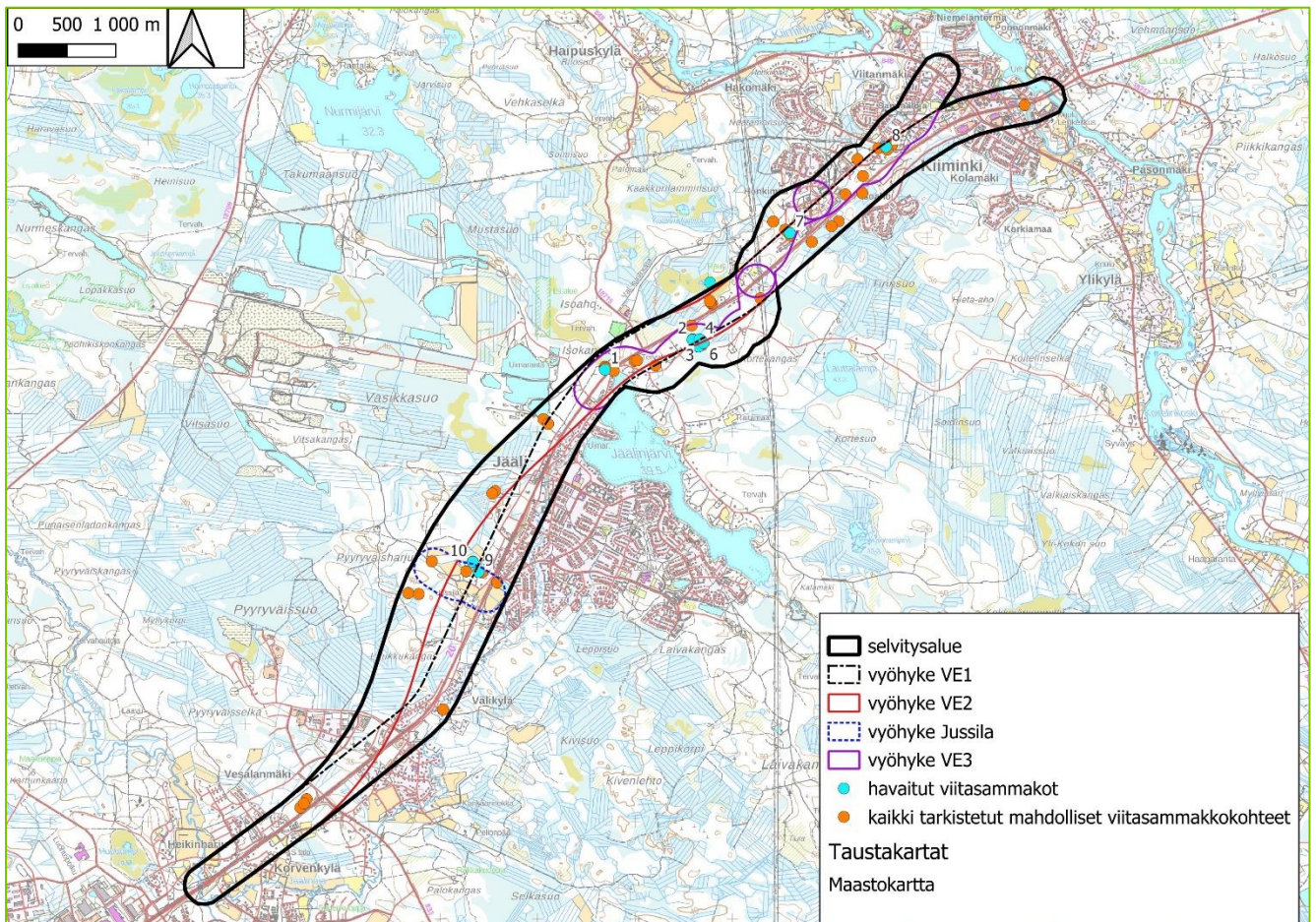
4.2.1 Havainnot

Selvitysalueella tutkittiin kaikkiaan 37 mahdollista viitasammakon elinympäristöä. Viitasammakkohavainnoja tehtiin 11 kohteella. Uudet viitasammakkohavainnot löytyivät

22.10.2024

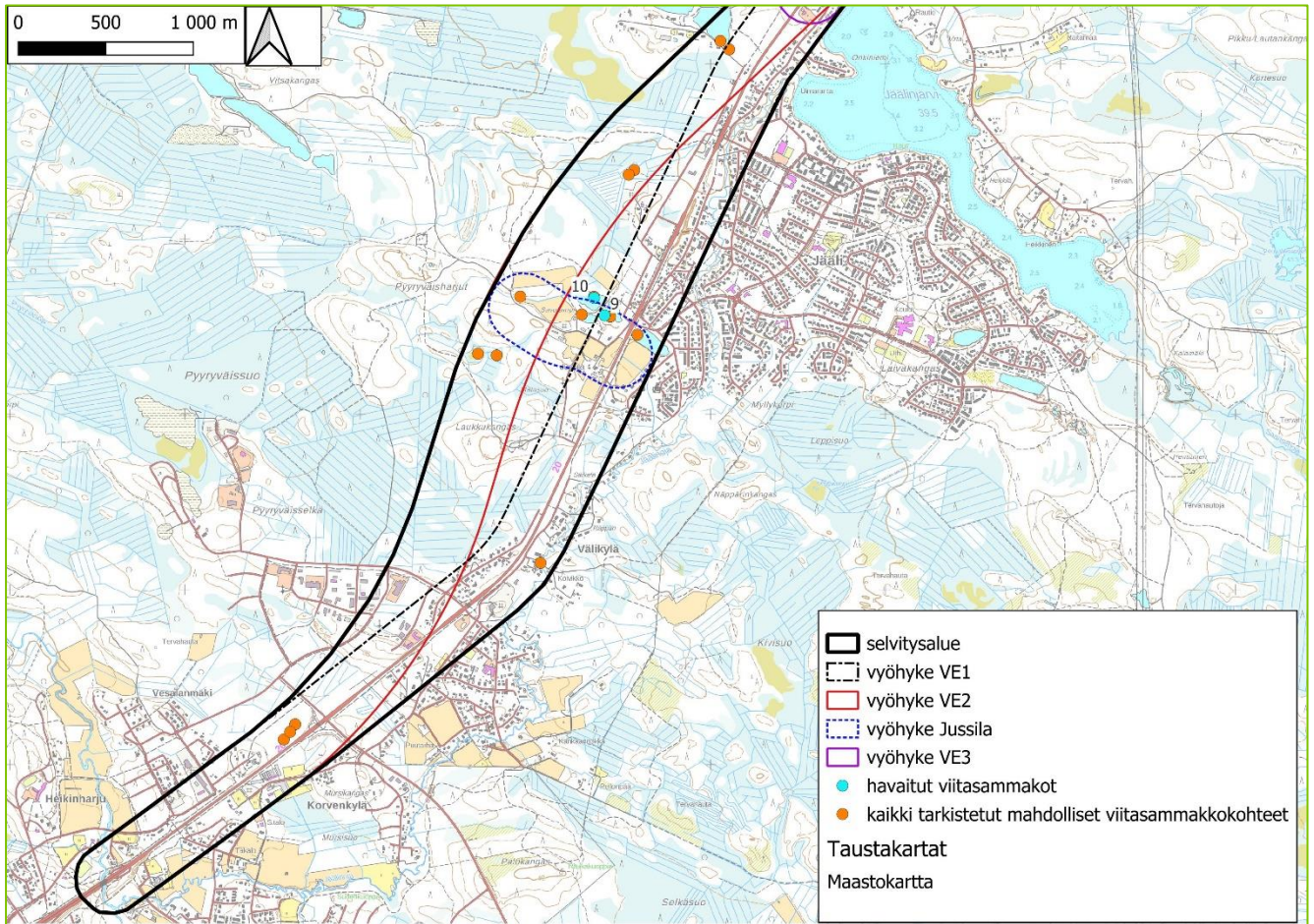
Jussilan ja Honkimaan väliltä. Suurin osa havainnoista sijoittui ihmisen muokkaamiin ympäristöihin; soranottoalueiden lampiin ja tienvarsiojiin. Vain kaksi havaintoa oli luonnontilaisemmalla suolla. Koitelintien kohde oli alueellisesti laajin, siellä kutsuääniä tuli monesta suunnasta. Toinen laajempi kohde oli Jussilan pohjoispuoliset soranotossa syntyneet lammikot, joissa myös havaittiin useita soidintavia yksilöitä ja saatiin myös näköhavaintoja. Muut kohteet olivat pienialaisia kaivettuja lampia ja laji.fi kohde, joka on linjan alla oleva kahden tien rajaama pieni suolämpäre. Myös Piltosenjärven alueella kuultiin viitasammakko, mutta havainto oli selkeästi selvitysalueen ulkopuolella. Tämä on kuitenkin huomioitava, koska toisena keväänä reviiri voi siirtyä selvitysalueelle. Kuvassa 8 on esitetty kaikki tarkistetut mahdolliset viitasammakkokohteet ja tehdyt havainnot. Tarkemmat karttakuvat kuvissa 9 ja 10.

Kuva 8. Tarkistetut mahdolliset viitasammakkokohteet ja tehdyt havainnot viitasammakosta.

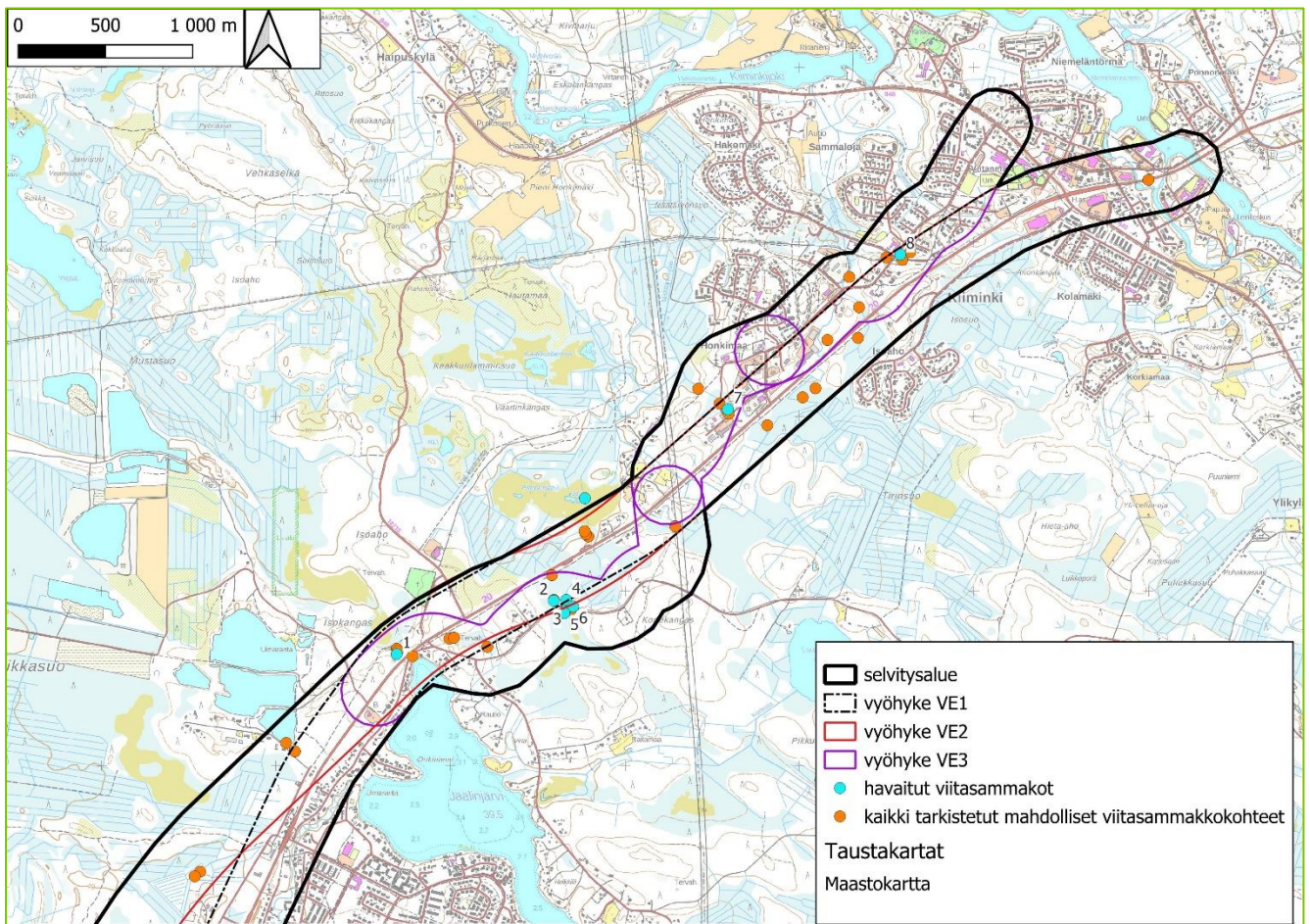
22.10.2024

Kuva 9. Tarkistetut mahdolliset viitasammakkokohteet ja tehdyt havainnot viitasammakosta selvitysalueen eteläosassa.

22.10.2024

Kuva 10. Tarkistetut mahdolliset viitasammakkokohteet ja tehtyt havainnot viitasammakosta selvitysalueen pohjoisosassa.

4.2.2 Kulkuyhteydet

Kuusamontie ei asettane kovin isoa estettä sammakoiden liikkumiselle, koska tien ali kulkee useita oja ja käsiteltyjä puroja erikokoisissa rumpuputkissa, joissa tien alitus onnistuu. Liikkuminen selvitysalueen sisällä onnistuu myös Jäälinojaa ja perattuja puroja ja oja käyttäen.

4.2.3 Epävarmuustekijät

Viitasammakkoselvitysten epävarmuustekijät liittyvät soidinkauden ajoittumisen arviointiin sekä sääolosuhteisiin. Soidinkausi ajoittuu kevään etenemisen mukaan tyypillisesti huhtikuun lopulle tai toukokuun alkupuoliskolle (Nieminen & Ahola 2017). Soidin voi olla muutaman päivän mittainen säistä riippuen, mutta kestää yleensä kuitenkin vähintään viikon. Laji tulee kartoittaa sopivissa sääolosuhteissa, sillä viitasammakot eivät ääntele huonoissa olosuhteissa.

22.10.2024

Tässä selvityksessä ei ole edellä mainittuja epävarmuustekijöitä, sillä soidinkausi oli parhaimmillaan ja sääolosuhteet olivat riittävän hyvät havainnointiin.

4.3 Kasvillisuus ja huomionarvoiset luontotyypit

Selvitysalue sijoittuu keskiboreaaliseen metsäkasvillisuusvyöhykkeelle sekä Pohjanmaan aapasoiden suokasvillisuusvyöhykkeelle. Luontotyyppien uhanalaisuuksien arvioinnissa tarkasteltava selvitysalue kuuluu Etelä-Suomen osa-alueeseen (Kontula & Raunio 2018). Huomionarvoiseksi kohteeksi on tässä raportissa laskettu kohteet, joista löytyy joko luonnonsuojelulailla (5.1.2023/9) suojeltuja luontotyyppisiä, vesilailla (27.5.2011/587) suojeltuja luontotyyppisiä tai luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa joko uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi määriteltyjä luontotyyppisiä. Huomionarvoisiksi on laskettu myös sellaiset luontotyypit, jotka ovat Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 –julkaisussa (Kontula & Raunio 2018) määritetty koko Suomen tasolla uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi, mutta Pohjois-Suomen tasolla säilyviksi.

Selvitysalueen metsät ovat olleet ainakin jossain vaiheessa metsätalouskäytössä. Metsät ovat pirstoutuneet yhdyskuntarakentamisen, maatalouden ja soranoton vuoksi. Myös tiet ja sähkölinjat ovat katkaisseet metsäisiä kokonaisuuksia. Muutamilla kohteilla metsä oli saanut kehittyä pitkään aiemman ihmistoiminnan jälkeen ja luonnonarvot olivat alkaneet kehittyä uudelleen. Osalla kuvioista havaittiin kohtalaisesti metsäkanalintujen jätöksiä, varsinkin pyiden.

Suurin osa selvitysalueen soista on ojitettuja ainakin jossain määrin. Osassa näistä ojitetuista soista esiintyy kuitenkin myös vain vähän heikentyneitä ojittamattomia keskustoja.

Selvitysalueen Kuusamontien itäpuolella kiemurtelee Jäälinjärvestä Kalimeenojaan laskeva Jäälinoja. Jäälinojan valuma-alueen pinta-ala on noin 65 km². Kiimingin-Jäälin vesienhoitoyhdistys toteaa sivuillaan, että Jäälinojan vesistöalueen hydrologia poikkeaa luontaisesta tehokkaiden ojitusten takia. Veden viipymä valuma-alueella on lyhentynyt ja luontaiset veden puhdistumisprosessit ovat heikentyneet. Jäälinojan sijainti näkyy kuvassa 6 vihreällä rajauksella.

22.10.2024

4.3.1 Metsät

Luontoarvoiltaan luonnontilaisiksi tai vähän heikentyneiksi rajattiin 52 karttakuviin 16 ja 17 rajattua metsäkuviota. Näillä edustavuus oli hyvä tai vähintään kohtalainen. Kuvioilla oli useampaa edustavuutta ilmentävää tekijää, kuten esim. monilajista puustoa, lahoppuuta, kerroksellisuutta, eri-ikäisyyttä tai aiemman puusukupolven puita. Taulukosta 1 ilmenevät kuvioiden numerointi, luontotyyppin uhanalaisuus ja lyhyt kuvaus kuviosta.

Selvitysalueella löytyi tarkastetuista metsäalueista koko Suomessa ja Etelä-Suomessa silmälläpidettäviä (NT/NT)) metsäisiä luontotyyppiejä neljällä eri pisteellä. Näistä yksi tulkittiin luonnontilaltaan ja edustavuudeltaan hyväksi. Se on pinta-alaltaan hyvin pieni lehtokuvio lähellä Jäälinjärveä. Muut kolme kohdetta olivat luonnontilaltaan vähän heikentyneitä ja edustavuudeltaan hyviä.

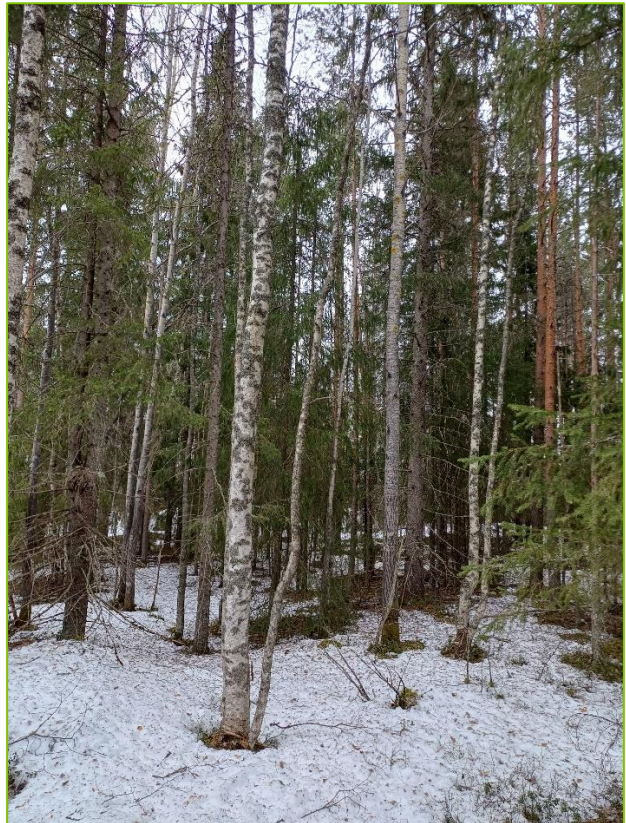

Kuvat 11 ja 12. Jäälinjärven läheisyydessä oleva nuorta mäntyä ja lehtipuuta kasvava kuiva keskiravinteinen lehto (kuva vasemmalla) ja Korvenkylän Ylikiimingin tien risteuksen lähellä oleva vähän heikentynyt kostea keskiravinteinen lehto.

22.10.2024

Koko Suomessa silmälläpidettäviä ja Etelä-Suomessa vaarantuneita (NT/VU) metsäisiä luontotyyppejä havaittiin 19 maastopisteellä. Niistä kolme tulkittiin luonnontilaisen kaltaiseksi ja edustavuudeltaan hyväksi. Muut kohteet olivat luonnontilaltaan vähän heikentyneitä ja edustavuudeltaan hyviä tai kohtalaisia. Näillä alueilla puusto koostui useasta puulajista ja esimerkiksi haapaa oli paikoin runsaasti.

Kuva 13 ja 14. Heikinharjun selvitysalueeseen rajautuvaa noin 100-vuotiasta tiheää tuoretta kangasta (vasen kuva) ja Laukkukankaan alueen pienialainen huomionarvoinen varttunut sekapuustoinen tuore kangas.

Koko Suomessa ja Etelä-Suomessa vaarantuneiksi (VU/VU) arvioituja metsäisiä luontotyyppejä löytyi selvitysalueella 21 kpl. Nämä kaikki olivat luonnontilaltaan vähän heikentyneitä ja edustavuudeltaan hyviä tai kohtalaisia.

Koko Suomessa vaarantuneiksi (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalaisiksi (EN) arvioituja metsäisiä luontotyyppejä löytyi selvitysalueelta viidestä paikasta. Kaikki edustivat varttunutta kuivahkoa kangasta ja olivat luonnontilaisuudeltaan vähän heikentyneitä ja niiden edustavuus vaihteli hyvästä kohtalaiseen.

22.10.2024

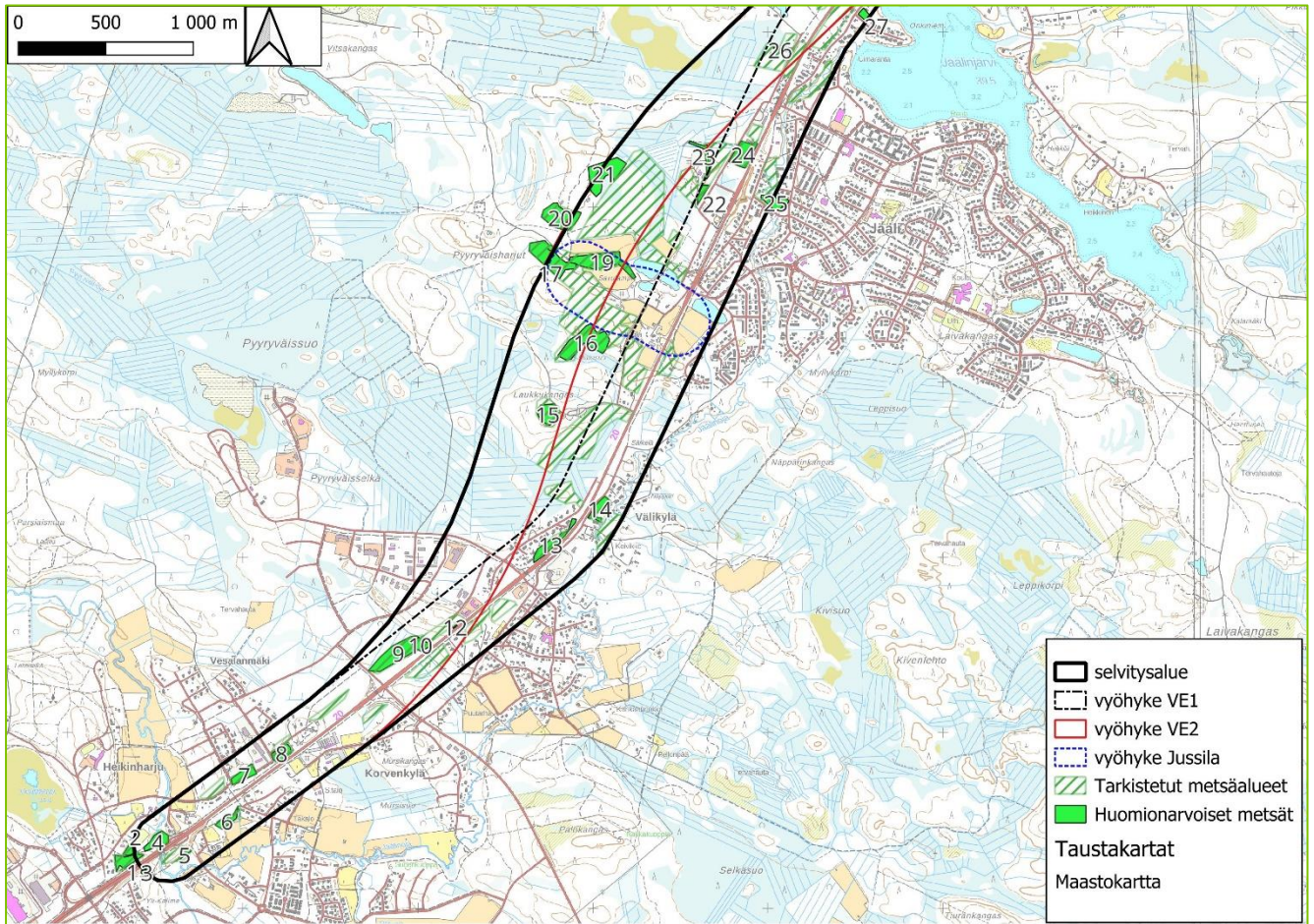
Kuva 15. Jäälin alueen varttunutta mäntyvaltaista talousmetsää, jossa runsaasti koivua ja kuusia. Alueella on jonkin verran lahoppuuta ja puustossa eri-ikäisyyttä.

Koko Suomessa ja Etelä Suomessa erittäin uhanalaisia (EN/EN) metsäisiä luontotyyppejä havaittiin selvitysalueella yhdessä pienessä kohteessa Jäälissä. Tämä oli nuorta kuivahkon kankaan mäntyvaltaista metsää, joka oli saanut kehittyä rauhassa.

Kaikki tarkistetut metsäkuviot on rajattu karttakuviin 16 ja 17 vihreällä vinoviivoituksella. Suurin osa näistä kuvioista oli hyvin hoidettuja mäntyvaltaisia talousmetsiä, joissa ei ollut monimuotoisuusarvoja jäljellä, eikä niille tehty rajauksia. Taulukossa 1 on esitetty karttakuviin 16 ja 17 numeroitujen huomionarvoisten metsäkuvioiden tiedot.

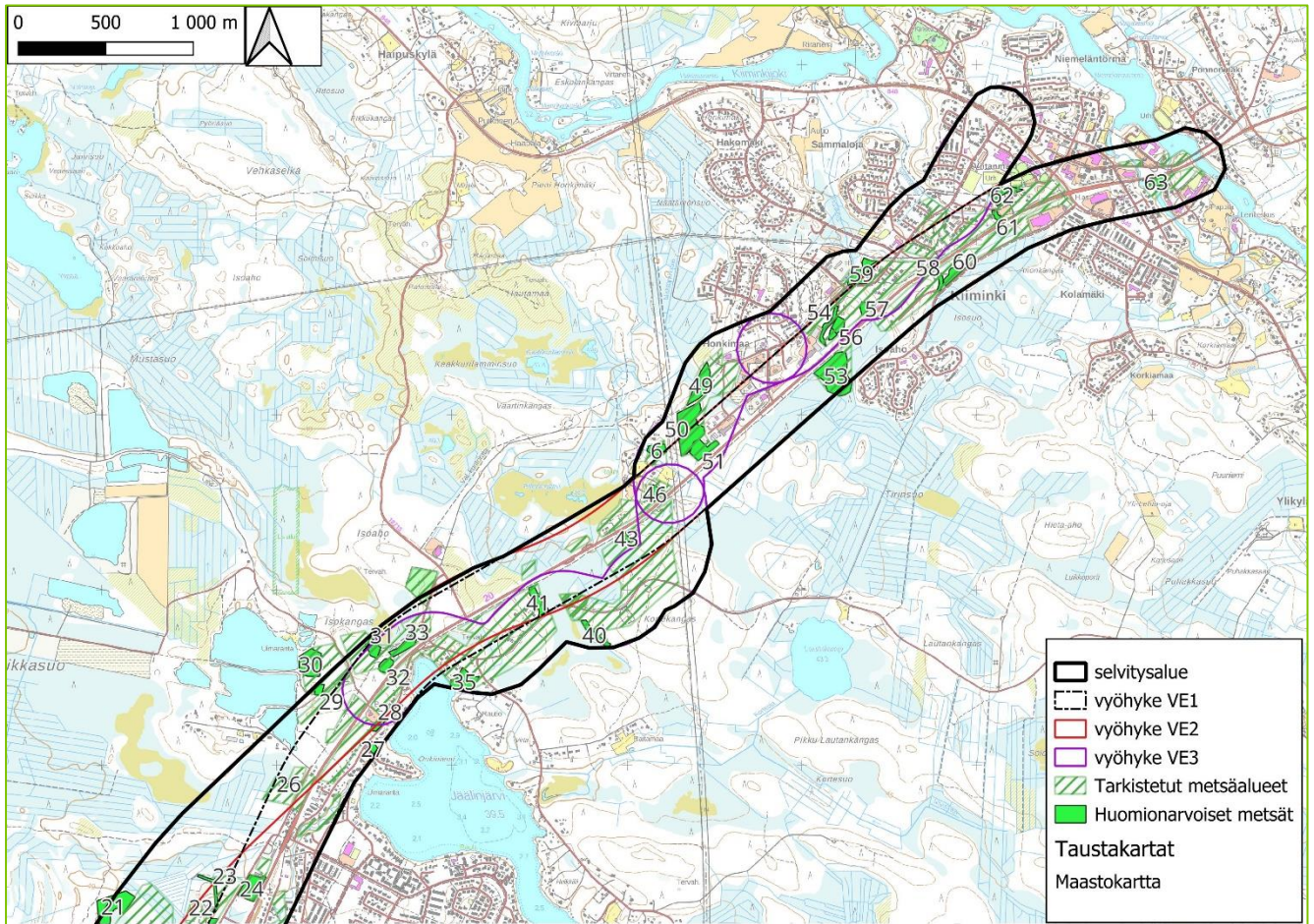

22.10.2024

Kuva 16. Selvitysalueen eteläosan huomionarvoiset metsäiset luontotyytit ja kaikki tarkistettut metsäalueet.

22.10.2024

Kuva 17. Selvitysalueen pohjoisosan huomionarvoiset metsäiset luontotyypit ja kaikki tarkistetut metsäalueet.

Taulukko 1. Taulukossa on esitetty karttakuvissa 16 ja 17 numeroitujen luonnontilaisten ja vähän heikentyneiden metsäkuvioiden uhanalaiset luontotyypit Etelä-Suomen uhanalaisuusluokkien mukaisesti, kuvaus kohteesta, luonnontilaisuus ja edustavuus. LC=elinvoinainen (laji / säilyvä luontotyyppi), NT= silmälläpidettävä, VU=vaarantunut, EN= erittäin uhanalainen, CR=äärimmäisen uhanalainen

Nro	Luontotyyppi	Uhanalaisuus koko Suomi/Etelä-Suomi	Kuvaus	Luonnontilaisuus	Edustavuus
1	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Täällä paikoin raivattu pientä alikasvosta, kuitenkin vielä eri-ikäistä, mäntyvaltaista, seassa nuorempia kuusia ja alikasvos lehtipuuta. Tärkeä virkistysalue. Ei lahoppuuta.	Vähän heikentynyt	Hyvä
2	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Puusto mäntyvaltaista noin 100 v, tiheää, kenttäkerros lähes kasvuton. Eri-ikäistä, ei lahoppuuta, vain vähän lehtipuuta reunoilla. Harvinainen, pienialainen.	Luonnontilainen	Hyvä

22.10.2024

3	Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat	NT/NT	Aluskasvillisuus tiheää pihlajaa, korkeudeltaan noin 2 m. Männyt järeitä, noin 100 v. Seassa erikäistä kuusta ja lehtipuuta, myös vanhoja järeitä kuusia, hieman haapoja.	Vähän heikentynyt	Hyvä
4	Nuoret lehtomaiset kankaat	VU/VU	Nuori haapametsä, tiheä. Eteläosassa isoja kuusia. Seassa jokunen iso haapa ja koivua. Saanut kehittyä rauhassa. Oja ympäri.	Vähän heikentynyt	Hyvä
5	Nuoret tuoreet kankaat	VU/VU	Kapea kaista haapa-leppä-koivumetsää, noin 5 m leveä, takana nuori istutuskuusikko.	Luonnontilainen	Kohtalainen
6	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Isoja kuusia ja haapoja, leppää, osa suhteellisen luonnontilaista. Osin laidunalueena aidattu. Mahdollinen ruokailu, lepäily ja siirtymisalue liito-oravalle.	Vähän heikentynyt	Hyvä
7	Varttuneet lehtipuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat	VU/VU	Haapavaltainen pohjoisosassa, isoja haapoja läpimitaltaan 25 cm, muutamia isoja kuusia.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
8	Vanhat lehtipuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat	VU/VU	Isoja haapoja paljon, samoin raitaa. Pieniläpimittaista lahoppuuta paljon. Tiheä, kehittynyt luontaisesti. Aution talon pihassa useita isoja kuusia, läpimitaltaan 40–50 cm.	Vähän heikentynyt	Hyvä
9	Kosteat keskiravinteiset lehdot	NT/NT	Varttunutta kuusi-koivu sekametsää. -Kuivahtanutta rehevämpää korpea. Kuuset läpimitaltaan 30–35 cm, koivut 20–30 cm. Harvennusjäljet melko vanhoja. Alla erikäistä kuusta ja koivua. Hieman koivumaapuuta.	Vähän heikentynyt	Hyvä
10	Tuoreet keskiravinteiset lehdot	VU/VU	Runsaasti nuorta haapaa. Hyvä ruokailualue liito-oravalle. Lähellä isoja kuusia. Vanhaa peltoa, joka on metsittynyt itseksensä.	Luonnontilainen	Hyvä
12	Nuoret tuoreet kankaat	VU/VU	3 isompaa haapaa, joiden läpimitta yli 20 cm. Ryhmä nuoria haapoja kapealti tien reunalla.	Vähän heikentynyt	Hyvä
13	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Mäntyvaltainen, kuusia paljon. Pohjoisosassa isoja kuusia ja haapoja pihojen lähellä. Ojia tielle päin, ollut ehkä korpea. Lehtipuita kohtalaisesti. Vähän pystylahoa. Ei harvennuksen jälkiä. Puusto noin 70 v.	Vähän heikentynyt	Hyvä

22.10.2024

14	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Mänty -kuusi sekametsää. Isoja koivuja myös. Kapea alue asutuksen ja tien välissä. Suhteellisen luonnontilaisen kaltainen tilajakauma. Vain vähän eri-ikäistä. Ei lahoppuuta.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
15	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Haaparyhmiä, myös isoja haapoja. Isoja kuusia, sekametsää. Suhteellisen luonnontilasta. Vähän pysty- ja maalahoja. Pohjoispuolella sorafirman varastoalue. Pienialainen kohde, jota taimikot ympäröivät.	Luonnontilainen	Hyvä
16	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Kuusivaltainen noin 100- vuotias metsä. Vähän lehtipuita. Ei tuoreita käsittelyn jälkiä, hieno. Isoja kuusia läpimitaltaan noin 40 cm. Haapaa hieman. Eri ikäisyyttä. Ei jälkiä liito-oravasta, katsottu isoimpia kuusia ja nähdyt haavat. Potentiaalinen	Vähän heikentynyt	Hyvä
17	Vanhat havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	VU/VU	Hienoa pian vanhaksi metsäksi luokiteltavaa. Edellisestä harvennuksesta aikaa. On hieman eri ikäisyyttä, lahoppuuta paikoin, lehtipuita vain vähän. Isoja kuusia runsaasti, joiden läpimitta on yli 40 cm ja ikä noin 100 v.	Vähän heikentynyt	Hyvä
18	Nuoret tuoreet kankaat	VU/VU	Koivuvaltainen pieni metsäkuvio. Muutamia kuusia ja mäntyjä.	Luonnontilainen	Hyvä
19	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Mänty-kuusi sekametsää, isoja kuusia, joiden läpimitta on yli 35 cm, jonkin verran. Harvennettu joskus, paikoin eri ikäisyyttä. Ei juurikaan lehtipuita.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
20	Varttuneet kuivahkot kankaat	VU/EN	Noin 100 v männikköä, alla nuorempaa, hieman eri ikäisyyttä. Lahoppuuta vähän. Käpytikka varoittelee.	Vähän heikentynyt	Hyvä
21	Varttuneet kuivahkot kankaat	VU/EN	Mäntyvaltainen, harvennuksesta aikaa. Alle tulossa mäntyä eri ikäistä. Ei lahoppuuta.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
22	Nuoret kuivahkot kankaat	EN/EN	Nuori mäntyvaltainen metsä, saanut kehittyä rauhassa. Puusto mänty-kuusi-koivu.	Luonnontilainen	Hyvä
23	Varttuneet lehtipuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat	VU/VU	W osassa kapealti soveliaasta elinympäristöä liito-oravalle. Isoja haapoja ja kuusia, jotka tutkittiin. Harvennettu joskus. Ei lahoppuuta.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen

22.10.2024

24	Varttuneet lehtipuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat	VU/VU	Lehtipuuvaltainen kuvio, vanhaa peltoa, jossa noin 30 cm haapaa noin 25 kpl ja isoja kuusia, joiden läpimitta yli 30 cm 3 kpl. Runsaasti eri-ikäistä haapaa tulossa.	Vähän heikentynyt	Hyvä
25	Varttuneet kuivahkot kankaat	VU/EN	Varttunutta mäntyvaltaista talousmetsää, seassa koivua ja kuusia. Hieman kerroksellisuutta ja pystylahoa. Tärkeä viheralue. Ei ole raivattu, joten peitteisyyttä ja näkemäestettä on.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
26	Varttuneet lehtipuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat	NT/VU	Koivuvaltainen metsä, vanhaa peltoa, eri-ikäisyyttä, isoimpien koivujen läpimitta on noin 30 cm. Suhteellisen luonnontilaisesti kehittynyt, ei isoja kuusia. Vähän lahoppuuta.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
27	Kuivat keskiravinteiset lehdot	NT/NT	Nuorta mäntyä ja koivua kasvava pieni alue. Tiheä, alla runsaasti pihlajaa ja tuomea.	Luonnontilainen	Hyvä
28	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Varttunutta mäntyvaltaista noin 70 v männikköä. Eri-ikäistä, alla myös kuusia, nuorta lehtipuuta, myös aiemman puusukupolven puita, ei kovin paljon vanhempia. Paikoin maapuuta ja itseharveneminen alkanut.	Luonnontilainen	Hyvä
29	Nuoret lehtomaiset kankaat	VU/VU	Haapaa, koivua, Yksi kohtalaisen iso kuusi. Pieni ala soveliasta liito-oravan ympäristöä.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
30	Nuoret tuoreet kankaat	VU/VU	Paikoin lehtipuukeskittymiä, eri-ikäistä haapaa, koivua, raitaa, leppää. Kumpuileva maasto, vanha soranottoalue.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
31	Varttuneet kuivat kankaat	VU/VU	Noin 80 v männikkö, hieman pystylahoa, lehtipuuta hieman suon reunalla.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
32	Varttuneet lehtipuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat	VU/VU	Runsaasti koivua ja eri ikäistä haapaa, pieniä laikkuja myös pohjoisempaan. Muutamassa männyssä risupesä. Ei isoja kuusia tai kolopuita. Pieni kumpare.	Vähän heikentynyt	Hyvä
33	Nuoret lehtomaiset kankaat	VU/VU	Muutamia isoja haapoja ja kuusia. Runsaasti nuorta haapaa ja koivua tulossa. Ylispuuna mänty noin 100 v.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
35	Varttuneet lehtipuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat	VU/VU	Lehtipuuvaltainen metsä, jossa runsaasti isoja haapoja. Pihassa myös isoja haapoja. Isoja haapoja yli 20 kpl, läpimitta yli 40 cm.	Vähän heikentynyt	Hyvä

22.10.2024

40	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Isoja kuusia ja lehtipuuta. Kortekangas koillispuolella on varttunutta käsiteltyä männikköä, ikä noin 100 v.	Vähän heikentynyt	Hyvä
41	Varttuneet kuivahkot kankaat	VU/EN	Mänty- kuusi sekapuusto, seassa koivua. Suhteellisen luonnontilaisen kaltainen. Kapea alue suon reunassa. Paikoin lahoppuuta. Ei eri-ikäisyyttä juuri	Vähän heikentynyt	Hyvä
43	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Talojen välissä pieni käsittelemätön kuusisekametsä, tiheä. Tien reunassa muutama iso haapa. Muutamia isoja kuusia talojen välissä. Ei käyty tontilla.	Vähän heikentynyt	Hyvä
46	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Mänty-kuusi sekapuusto, lehtipuuta vain avoimilla reuna-alueilla. Muutamia isoja kuusia. Pisteiden kohdalla kuusi läpimitta yli 40 cm. Ei tuoreita käsittelyn jälkiä. Alla eri-ikäistä kuusta.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
47	Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat	NT/NT	Isoja kuusia, isoja haapoja, koivua kaakkoisreunassa, Isossa, läpimitta 40, koivussa kolo noin 2,5 metrissä. Koivu katkennut sen yläpuolelta. Ei tuoreita käsittelyn jälkiä.	Vähän heikentynyt	Hyvä
49	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Reuna rehevämpää, isoja kuusia ja lehtipuuta. Eteläosassa haaparyhmä. Vähän lahoppuuta.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
50	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Pääosin mäntyvaltaista, joitain vanhempia mäntyjä, noin 120-vuotiaita. Myös isoja kuusia jonkin verran. Rajoittuu tielle päin nuoreen lehtimetsään. Harvennettu, mutta jätetty vaihtelevuutta paikoin.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
51	Varttuneet lehtipuuvalliset lehtomaiset ja tuoreet kankaat	NT/VU	Isoja haapoja ja kuusta. Myös koivua. Harvennettu joskus. Haavat läpimitaltaan yli 30 cm. Ei lahoppuuta.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
53	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Noin 100 v mänty-kuusi sekametsää, reunoilla myös lehtipuuta. Paljon kookkaita kuusia. Harvennettu joskus, paljon loppoja ja naavaa. Risupesä jokunen.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
54	Nuoret tuoreet kankaat	VU/VU	Honkiojanvarsi koivuvaltaista. Pohjoispuoli harvennettua männikköä. Eteläpuolella koivuvaltaista nuorta metsää.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen

22.10.2024

55	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Isoja mäntyjä, kuusia, koivuja, pientä haapaa. Eri ikäisyyttä.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
56	Nuoret tuoreet kankaat	VU/VU	Koivuvaltainen nuori metsä. Seassa isoja kuusia, koivuja ja mäntyjä.	Vähän heikentynyt	Hyvä
57	Nuoret tuoreet kankaat	VU/VU	Runsaasti lehtipuuta. Tiheä, saanut kehittyä, hieman kuolleita kuusia.	Vähän heikentynyt	Hyvä
59	Nuoret tuoreet kankaat	VU/VU	Lehtipuuvaltainen, nuorta haapaa, harmaaleppää ja koivua. Vähän mäntyä ja pieniä kuusia. Hoidettu. Eteläosan frisbeegolf- alueella isoja kuusia.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
58	Varttuneet kuivahkot kankaat	VU/EN	Iso haapaa (piste), läpimitta 50 cm. Isoja kuusia kukkulan reunalla. Ylempi osa mäntyvaltainen talousmetsää.	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
60	Vanhat lehtipuuvalliset lehtomaiset ja tuoreet kankaat	VU/VU	Koivuvaltainen osio, seassa nuorta kuusta ja mäntyä. .	Vähän heikentynyt	Kohtalainen
61	Nuoret tuoreet kankaat	VU/VU	Muutamia isoja kuusia, mänty-kuusi sekametsää, vähän lehtipuuta. Ei juurikaan käsitelty. Eri-ikäisyyttä vähän. Ei lahoppuuta.	Vähän heikentynyt	Hyvä
62	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	NT/VU	Haapoja eri ikäistä, isoja kuusia. Muuta lehtipuuta myös. Melko luonnontilainen.	Vähän heikentynyt	Hyvä
63	Varttuneet lehtipuuvalliset lehtomaiset ja tuoreet kankaat	VU/VU	Lehtipuuvaltainen kuvio, isoja koivuja, isoa harmaaleppää, on lahoppuuta. Pohjoisosassa kaksi isoa kuusta. Tulvavaikutteinen.	Vähän heikentynyt	Hyvä

Luontoarvoiltaan heikentyneiksi arvioitiin lisäksi 25 kuviota, joilla edustavuus oli suurimmilta osin kuitenkin vielä kohtalainen. Näillä kuviolla oli ainakin yksi edustavuutta ilmentävä kuvaaja jäljellä, kuten esimerkiksi useampaa puulajia tai lahoppuuta tai eri-ikäisyyttä. Näillä alueilla on myös merkitystä viherkäytävänä.

4.3.2 Suot

Maastossa pyrittiin tarkistamaan kohteita, joissa oli vielä luonnontilaisen näköisiä osia jäljellä esiselvityksen perusteella. Osassa ojitukset olivat vaikuttaneet niin, että kohteiden luontoarvojen edustavuus oli enää heikko.

Luonnontilaiset ja vähän heikentyneet suot keskittyvät selvitysalueen keskiosiin Jäälinjärven pohjoispuolelle. Suurin osa näistä soista on isovarpurämeitä, jotka ovat koko Suomessa

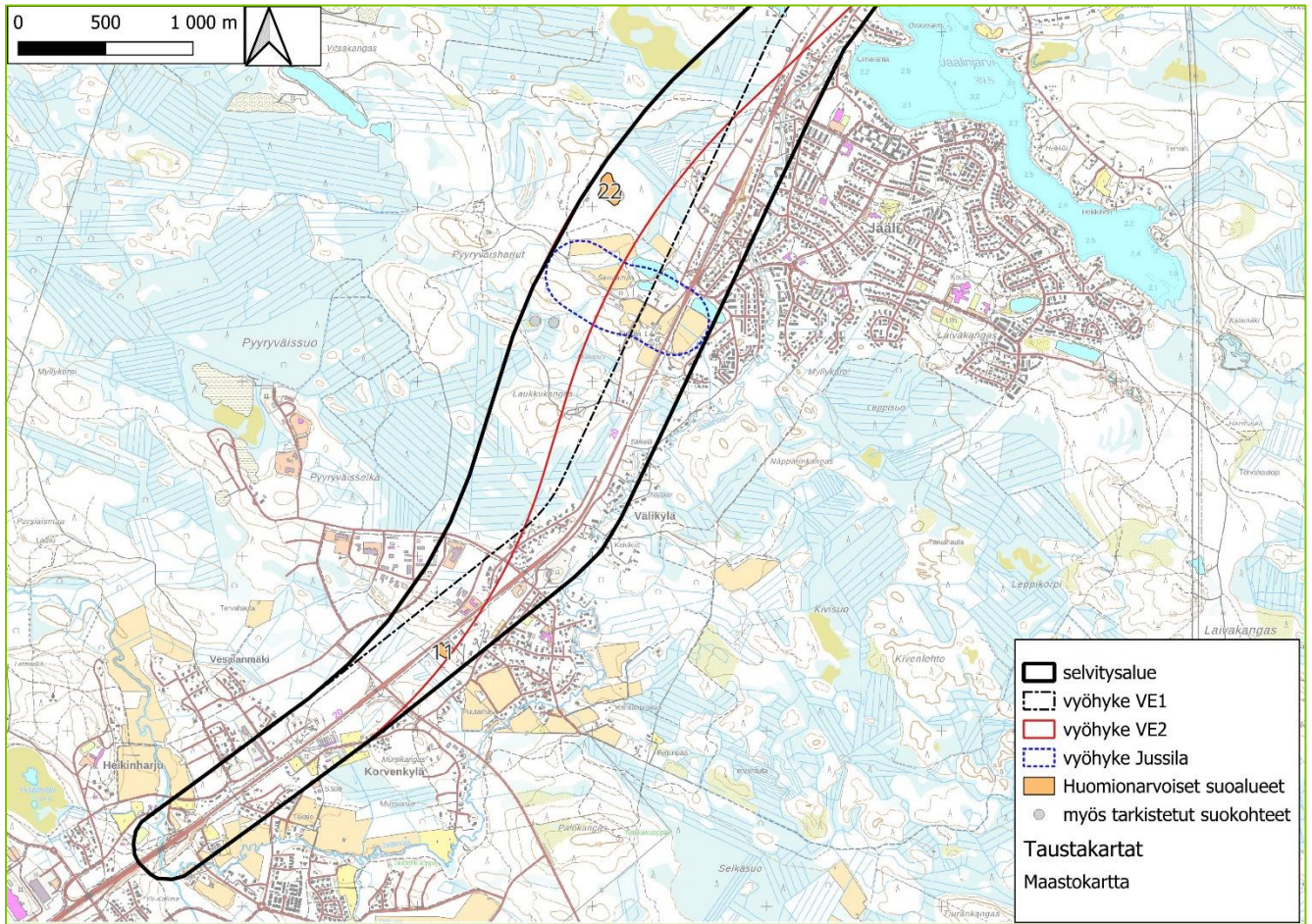
22.10.2024

silmälläpidettäviä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantuneita (VU) luontotyyppejä. Alueella on myös Piltosenjärven ranta-alueen luhtanevaa, joka on koko Suomessa arvioitu silmällä pidettäväksi (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantuneeksi (VU) luontotyyppiä, kuten myös Isokankaan reunassa oleva saraneva. Täällä on myös pieni kuvio kangaskorveksi luokiteltua luontoarvoltaan vähän heikentyntä puustoista suota, joka koko Suomen uhanalaisuusluokituksessa on erittäin uhanalaista (EN) ja Etelä-Suomen luokituksessa äärimmäisen uhanalaista (CR). Honkimaan alueella on sararämettä (VU/EN) ja hieman kuivahtanutta ruohokorpea (VU/EN). Pyyryväisharjun koillispuolella on pieni suhteellisen luonnontilainen kangasräme (VU/EN). Korvenkylän pohjoispuolella on pieni kuvio vähän kuivahtanutta korpirämettä (EN/EN).

Kuvissa 18 ja 19 on esitetty selvitysalueella havaitut luonnontilaiset ja vähän heikentyneet kuviot, joiden edustavuus on erinomainen-hyvä. Taulukossa 2 on esitetty kuvassa 18 ja 19 näkyvien luonnontilaisten ja vähän heikentyneiden suokuvioiden numerointi ja suotyypin uhanalaisuusluokka Etelä-Suomen kriteerien mukaisesti.

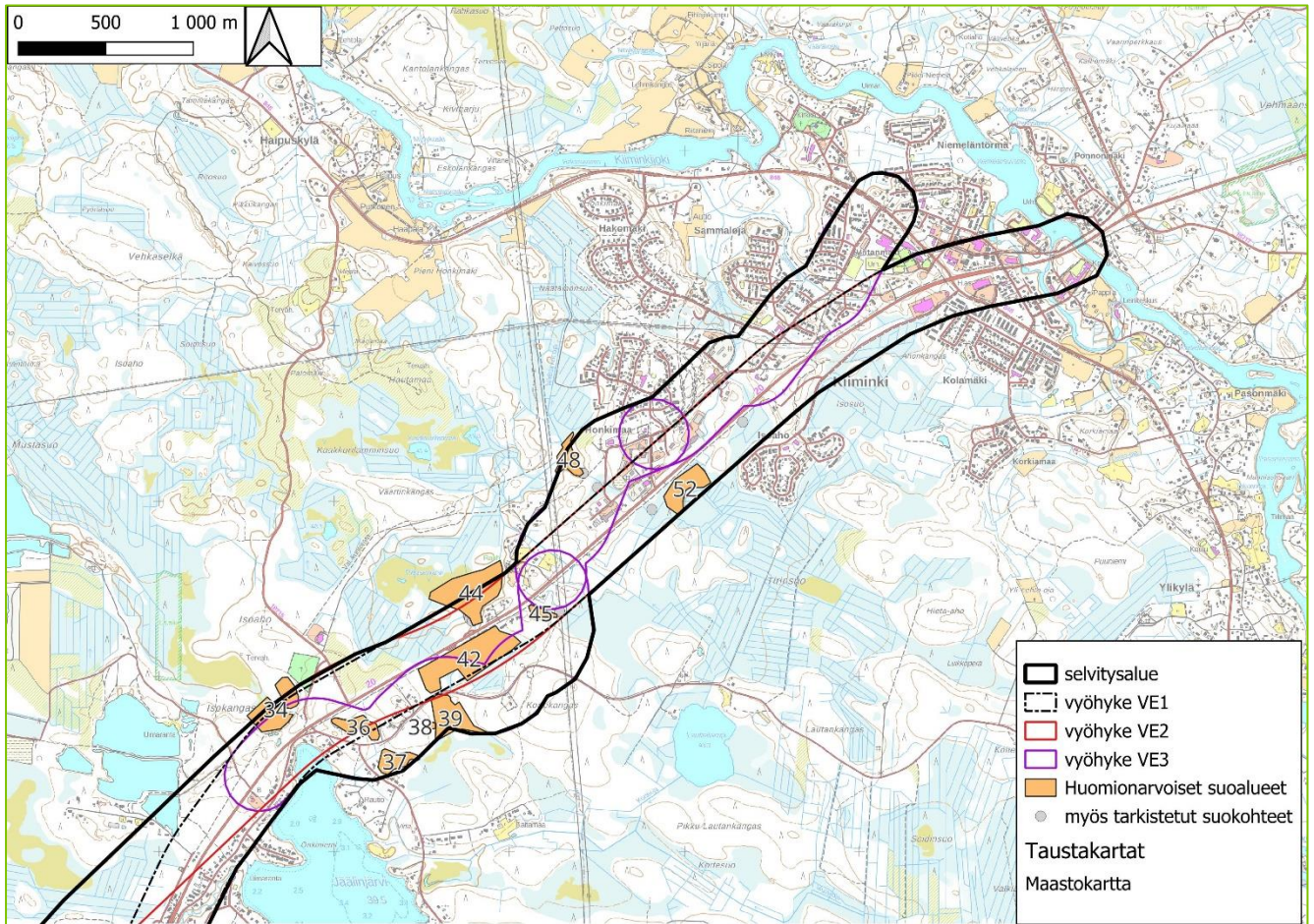
22.10.2024

Kuva 18. Selvitysalueen eteläosassa havaitut huomionarvoiset suot ja muut tarkistettut suokohteet.

22.10.2024

Kuva 19. Selvitysalueen pohjoisosassa havaitut huomionarvoiset suot ja muut tarkistettut suoakohteet.

Taulukko 2. Selvitysalueella havaitut luonnontilaisiksi ja vähän heikentyneiksi arvioidut suoalueet, niiden uhanalaisuusluokka koko Suomi/Etelä-Suomen kriteerien mukaisesti, lyhyt kuvaus alueesta, arvio luonnontilaisuudesta ja edustavuudesta. LC=elinvoimainen (lajit / säilyvä luontotyyppi), NT= silmälläpidettävä, VU=vaarantunut, EN= erittäin uhanalainen, CR=äärimmäisen uhanalainen

Kohde numero	Luontotyyppi	Uhanalaisuus Koko Suomi/Etelä-Suomi	Kuvaus	Luonnontilaisuus	Edustavuus
11	Korpirämeet	EN/EN	Vähän kuivahtanut, alla runsaasti kuusia. Mänty-koivu, paikoin kuusta, mutta ei isoja.	Vähän heikentynyt	hyvä
22	Kangasrämeet	VU/EN	Pieni puustoinen suo. Nuori tiheä männikkö.	Luonnontilainen	Hyvä
34	Saranevat	NT/VU	Minerotrofista saranevaa, paikoin rahkarämettä.	Luonnontilainen	Hyvä
36	Isovarpurämeet	NT/VU	Pieni kohde kankaiden välissä. Aivan tien vieressä. Ei varsinaisesti rimpiä, vaan	Vähän heikentynyt	Hyvä

22.10.2024

			sulavesiä. Itäosassa oja, osin pallosararämettä.		
37	Isovarpurämeet	NT/VU	Suon keskellä moottorikelkkaura tai talvitie, melko leveä. Mäntyvaltainen varttunut puusto, joka metsätalouskäytössä.	Vähän heikentynyt	Hyvä
38	Kangaskorvet	EN/CR	Pienialainen mustikkakangaskorpi.	Vähän heikentynyt	Hyvä
39	Isovarpurämeet	NT/VU	Tien lähellä luhtaisuutta ja ruohoisuutta hieman. Avoimemmalla osalla karuhkoa saranevaa.	Luonnontilainen	Hyvä
42	Isovarpurämeet	NT/VU	Paikoin pallosararämettä, isovarpurämettä reunoilla ja karuja nevalaikkuja. Ei juurikaan rimpia. Keskellä ojitusta.	Vähän heikentynyt	Hyvä
44	Luhtanevat	NT/VU	Nykyistä luhtanevaa, järvikuvio.	Vähän heikentynyt	Hyvä
45	Isovarpurämeet	NT/VU	Mäntyvaltaista isovarpurämettä, paikoin koivua ja kuusta. Pohjoisreunassa oja. Paikoin hieman ruohoja.	Vähän heikentynyt	Hyvä
48	Ruohokorvet	VU/EN	Kuivahtanut vähän ojien takia. Muutamia isoja kuusia ja koivuja. Harvennettu noin 20 v sitten.	Vähän heikentynyt	hyvä
52	Sararämeet	VU/EN	Karua sararämettä, paikoin avoimia nevapintoja, ei avovesipintaa. Ojia mutta kuitenkin märkää heti ojien vieressäkin.	Vähän heikentynyt	Hyvä

4.3.3 Vesistöt

Selvitysalueen lammet ovat syntyneet eri vaiheissa soranoton seurauksena eikä niille ole tehty luontotyyppirajauksia vesistöinä. Osa kohteista on kuitenkin huomioitu viitasammakon reviirialueina.

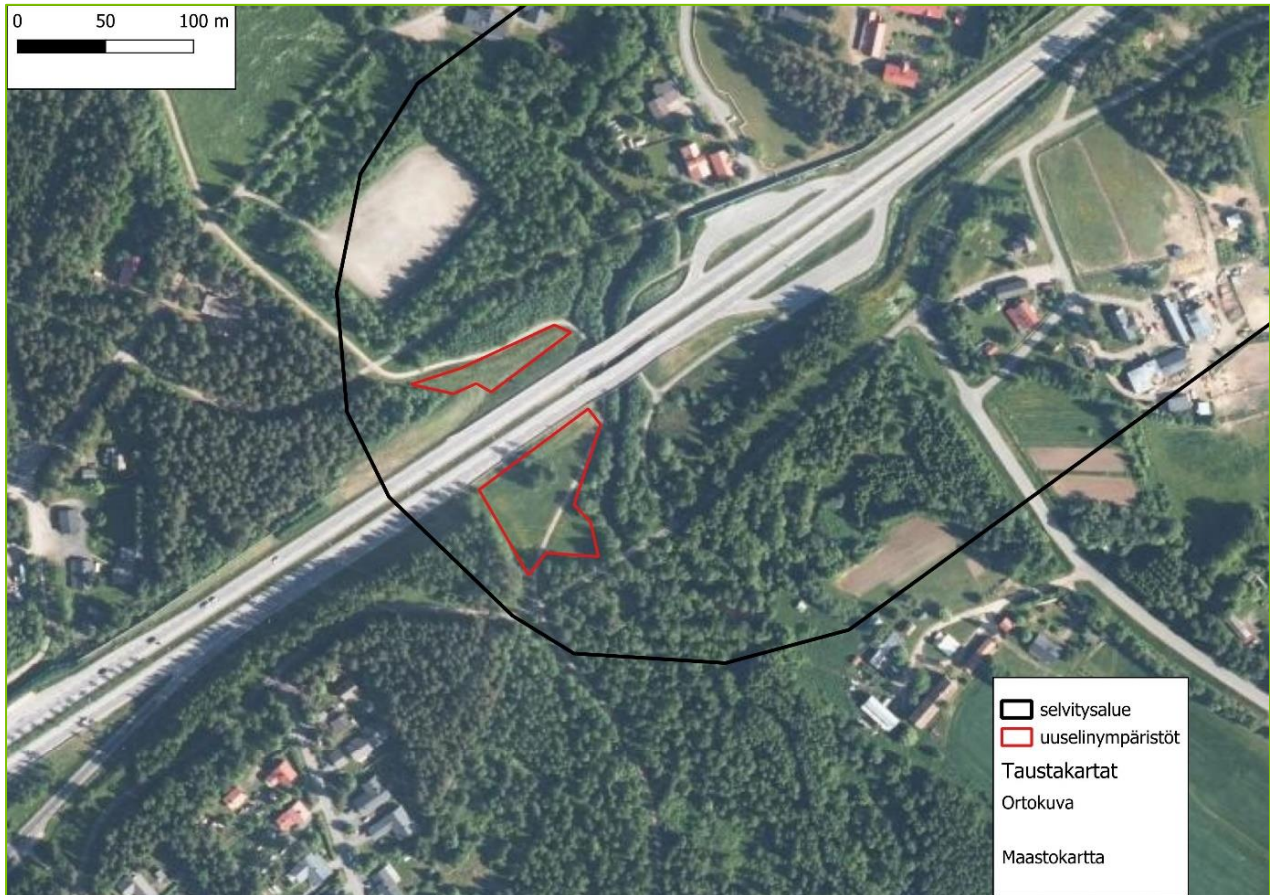
4.3.4 Uuselinympäristöt

Selvitysalueen eteläpäässä Kalimeenojan eteläpuolella on Kuusamontien molemmin puolin hoidettua perinnebiotooppimaista uuselinympäristöä, joissa on niittymäistä edustavaa kasvistoa mm. mesiangervo, huopaohdake, koiranputki, päivänkakkara, pietaryrtti, sarjakeltano, siankärsämö, niittysuolaheinä, valko- ja puna-apila, kultapiisku, heinätähtimö, horsma, rohtovirmajuuri, harakankello ja kissankello. Kuvassa 20 on esitetty alueiden rajaukset

22.10.2024

ilmakuvalla ja kuvissa 21 ja 22 alueen lajistoa. Kuusamontien länsipuolisella osalla myös valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ketoneilikka esiintyi runsaana. Itäpuoliselta kuviolta sitä ei havaittu.

Kuva 20. Kuusamontien eteläosan uuselin ympäristöjä.

22.10.2024

Kuvat 21 ja 22. Kuusamontien länsipuolella kasvusto oli hyvinkin edustavaa ja lajistossa oli useita tuoreen ruohoniityn lajeja.

4.4 Huomionarvoiset lajit

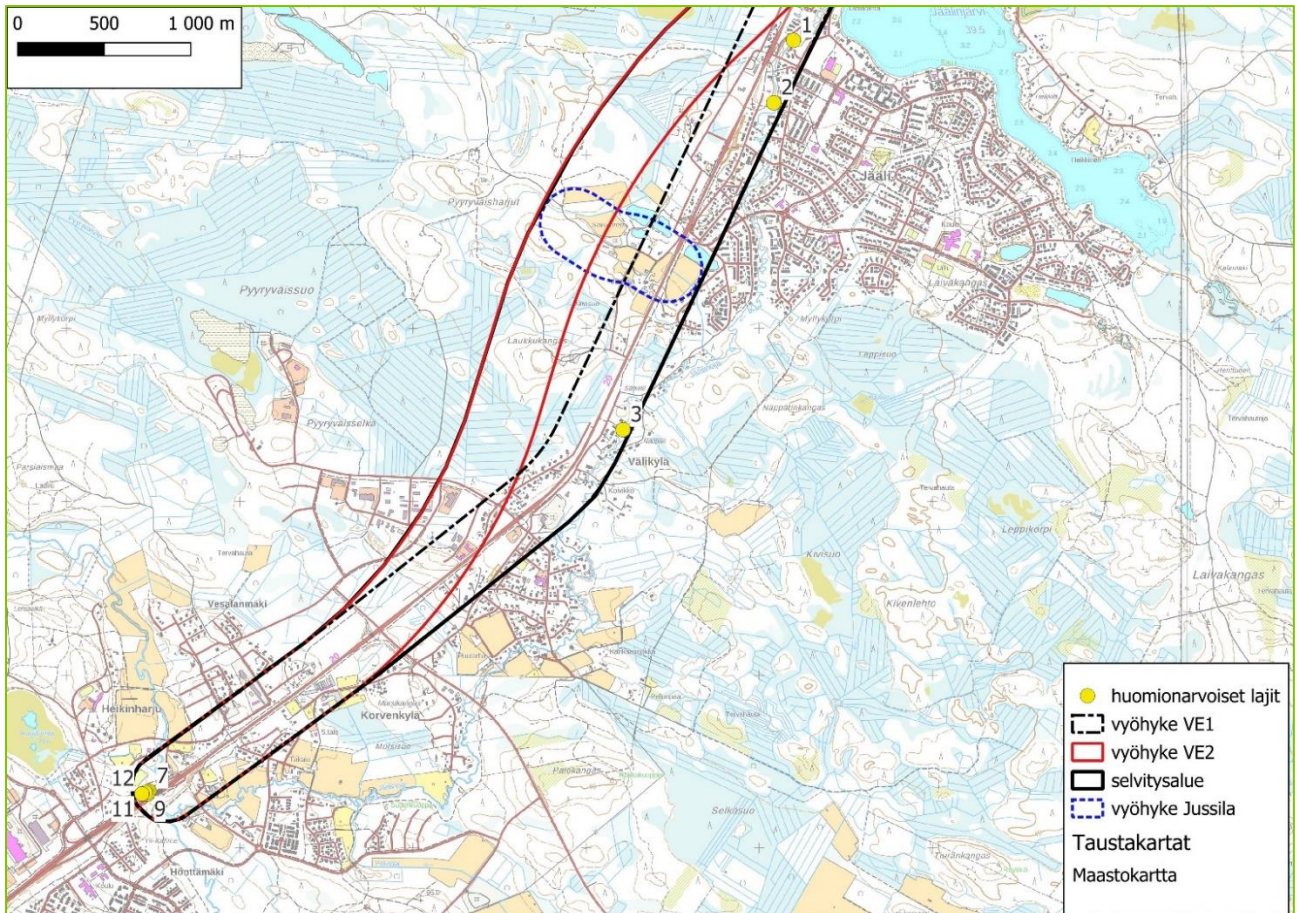
Ennen luontoselvitysten maastokäyntejä tilattiin tiedot uhanalaisista ja rauhoitetuista lajeista Suomen Lajitietokeskuksesta (aineisto saatu 16.1.2024). Suomen Lajitietokeskuksen aineistoissa ei ollut havaintoja uhanalaisista tai rauhoitetuista kasvilajeista tutkitulla selvitysalueella. Silmälläpidettävistä kasvilajeista (NT) Laji. FI:ssä oli havaintoja selvitysalueen eteläosassa ketoneilikasta, ahonoidanlukosta ja rautanokkosesta ja tulvajkonnanlieosta selvitysalueen keskiosassa Jäälinjärven länsipuolella.

Selvitysalueelta löytyi kolme huomionarvoista kasvilajia. Näistä Kuusamontien eteläosan uuselinympäristössä kasvava ketoneilikka on alueellisesti uhanalainen ja valtakunnallisesti silmälläpidettävä laji (NT). Keltakurjenmiekkää havaittiin useassa kohtaa Jäälinojassa Välikylän ja Jäälin alueilla. Ne voivat olla alkuperältään viljelykarkulaisia. Myös Kiiminkijoen Siltatien läheisyyteen sijoittuvat kolme kasvustoa tulkittiin keltakurjenmieheksi. Nämä havainnot ovat epävarmoja, koska kasvustoja ei päästy tarkastelemaan läheltä. Jäälin

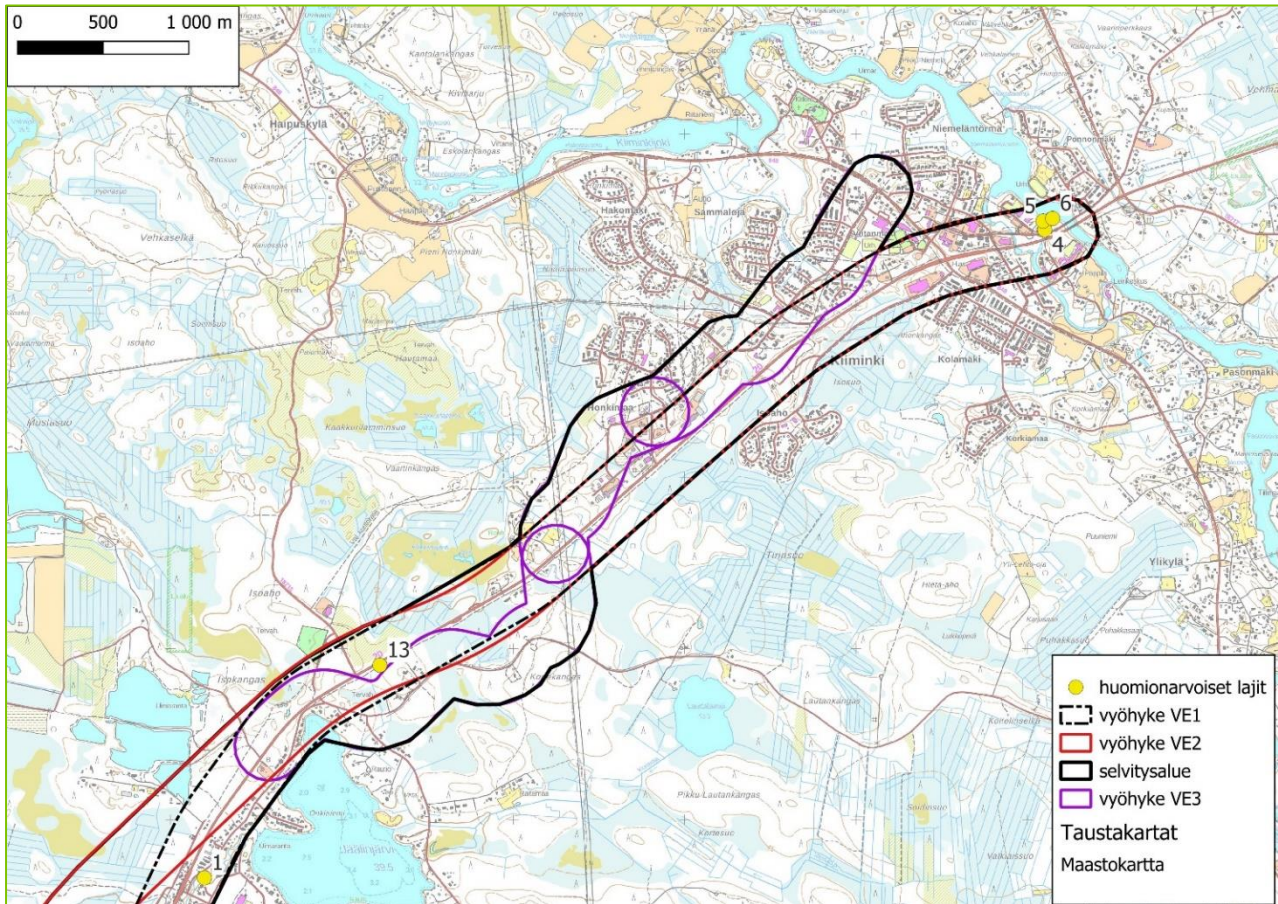
22.10.2024

pohjoispuolelta löytyi Kuusamontien itäpuolen ja pyörätien välistä yksi kukkinut valkolehdokki. Keltakurjenmiekka ja valkolehdokki ovat rauhoitettuja ja alueellisesti uhanalaisia. Kuvissa 23 ja 24 on esitetty huomionarvoisten lajien havaintopaikat ja taulukossa 3 niiden numerointi ja kuvaukset.

Kuva 23. Maastokartoituksessa selvitysalueen eteläosassa havaitut huomionarvoiset kasvilajit.

22.10.2024

Kuva 24. Maastokartoituksessa selvitysalueen pohjoisosassa havaitut huomionarvoiset kasvilajit.

Taulukko 3. Taulukon numerointi viittaa karttakuvien 17 ja 18 numeroihin.

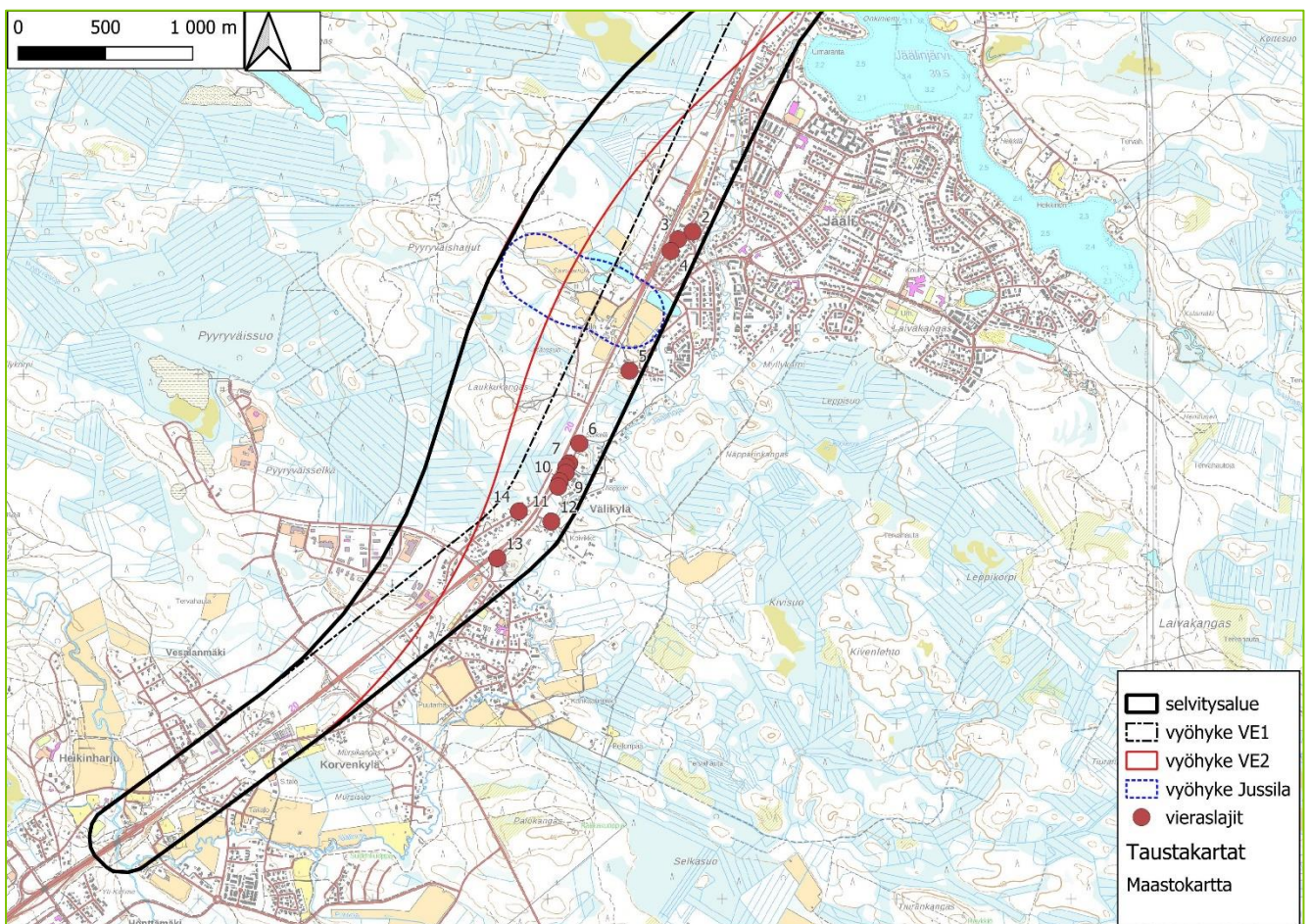
Nro	Laji	Uhanalaisuus	Määrä kpl	Kuvaus
7	Ketoneilikka	NT	100	Noin 10*10 m alalla
8	Ketoneilikka	NT	30	
9	Ketoneilikka	NT	20	
10	Ketoneilikka	NT	19 kukkivaa	
11	Ketoneilikka	NT	1	
12	Ketoneilikka	NT	13	
13	Valkolehdokki	LC, rauhoitettu, alueellisesti uhanalainen	1	Vt 20 ja pyörätien välissä
1	Keltakurjenmiekka		Noin 10	Piha-alueella
2	Keltakurjenmiekka		Noin 10	Jääliinojan n reunassa sillan eteläpuolella.
3	Keltakurjenmiekka		20	Portin takana Jääliinojan varressa. Pihassa myös lupiinia.
4	Keltakurjenmiekka		15	Tien läpi tulevan ojassa
5	Keltakurjenmiekka		100	Omakotitontin rannassa kaksi isoa kasvustoa
6	Keltakurjenmiekka		15	Kasvusto Kiiminkijoessa, noin 5 m rannasta

22.10.2024

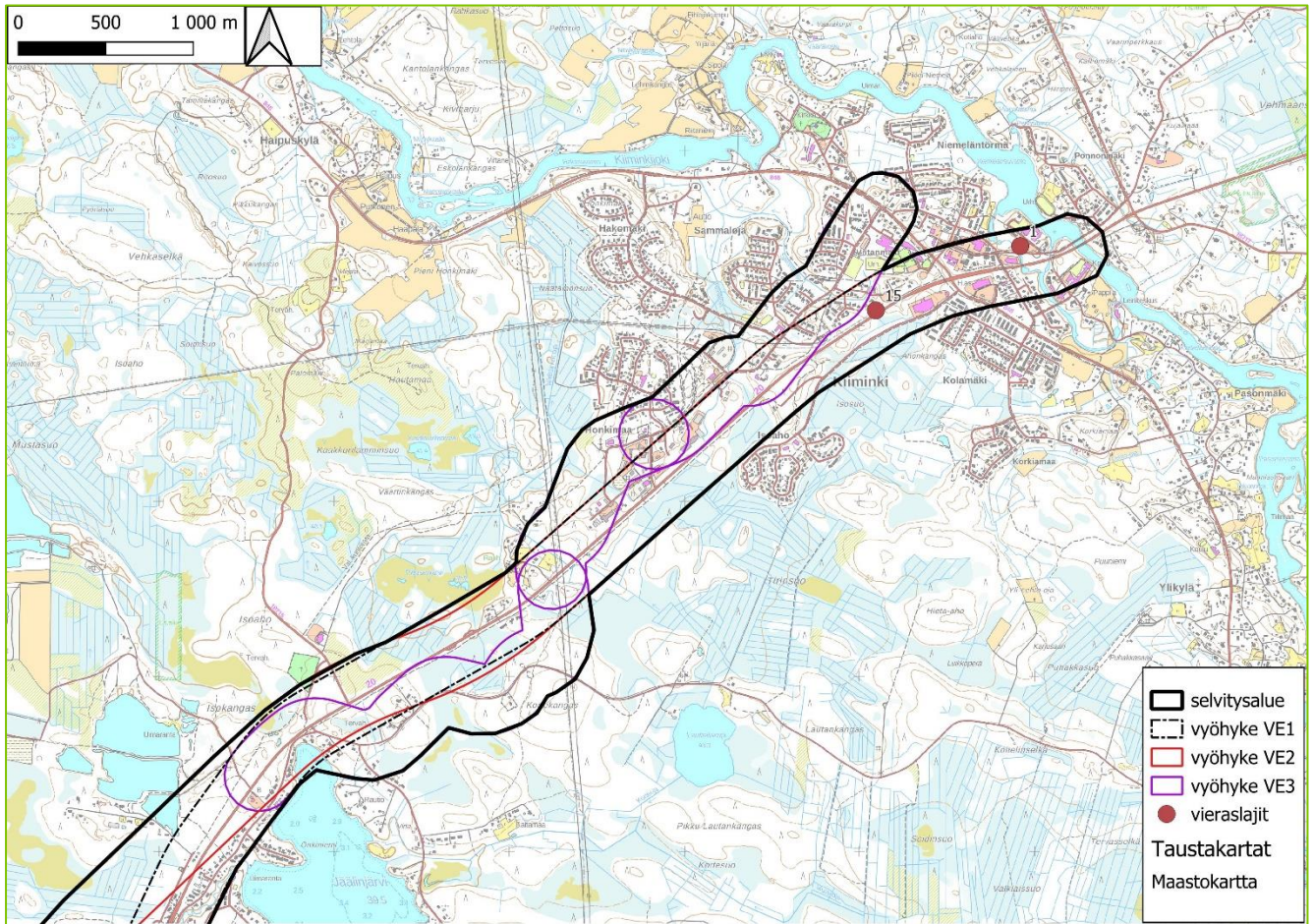
4.5 Vieraslajit

Selvitysalueelta löytyi jonkin verran haitallisia vieraslajeja, kuten lupiinia, jättipalsamia ja viitapihlaja-angervoa. Komealupiini ja viitapihlaja-angervohavainnot keskittyivät Välikylän ja Jäälin taajama-alueille ja jättipalsamin kookas esiintymäalue Kiimingin koulun läheisyyteen. Kuvissa 25 ja 26 on esitetty selvitysalueella havaitut vieraslajit. Kaikkia vieraslajeja ei ehditty kartoittaa, joten kasvupaikkoja lienee enemmän. Myöskään piha-alueille ei menty. Taulukossa 4 on esitetty kohdenumerot ja aluekuvaukset.

Kuva 25. Selvitysalueen eteläosassa havaittuja vieraslajien kasvupaikkoja.

22.10.2024

Kuva 26. Selvitysalueen pohjoisosassa havaittuja vieraslajeja.

Taulukko 4. Taulukko havaituista vieraslajeista kuvauksineen. Numerointi viittaa karttakuviiin 25 ja 26.

Nro	Paikka	Kuvaus	Vieraslaji
1	Kiiminkijoen koulun ja puiston väli	Laaja jättipalsamikasvusto puuston, polun ja koulun parkkipaikan välissä, myös pujoa runsaasti.	Jättipalsami
2	Saarisenuja	Tien ja tontin välissä noin 10 m matkalla	Lupiini
3	Jussila e	Tien molemmin puolin tonttien rajoilla noin 50 m matkalla	Viitapihlaja-angervo
4	Jussila e	Tien ja tontin välissä noin 10*2 m kasvusto	Viitapihlaja-angervo
5	Jussila e	Tien mutkassa noin 5* 5 m kasvusto	Viitapihlaja-angervo
6	Väläkylä	Tien ja tontin välissä noin 15* 10 m alalla lupiinia	Lupiini
7	Väläkylä	Lupiinia Tien ja metsän välissä pieni kasvusto	Lupiini

22.10.2024

8	Välikylä	Lupiinia pyörätien ja metsän välissä noin 10 m matkalla	Lupiini
9	Välikylä	Lupiinia metsän reunassa kahden tien välissä noin 5*10 m alalla	Lupiini
10	Välikylä	Lupiinikasvusto noin 4*4 m metsän reunassa teiden välissä	Lupiini
11	Välikylä	Pieni kasvusto lupiinia	Lupiini
12	Jäälinoja	Viitapihlaja-angervo tontin ja joen välissä, noin 4*2 m	Viitapihlaja-angervo
13	Välikylä	Lupiini, noin 4*4 m kasvusto tien ja aidan välissä	Lupiini
14	Välikylä	Talon nro 23 portinpielessä noin 8 m matkalla	Lupiini
15	Viitanmäki	Viitapihlaja-angervo pieniä kasvustoja moottorikelkkareitillä.	Viitapihlaja-angervo

5 Yhteenveto

Selvitysalueelta ei havaittu liito-oravaa. Soveliaita elinympäristöjä ruokailualueineen ja mahdollisine lepopaikkoineen löytyi useita pienialaisia melko tasaisesti koko selvitysalueen alalta. Maankäytön suunnittelussa suositellaan huomioitavan selvityksessä havaitut liito-oravalle soveltuvat elinympäristöt ja ruokailualueet. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota näiden välillä säilytettäviin kulkuyhteyksiin ja mahdollisesti myös niiden parantamiseen. Kulkuyhteyksien säilyttäminen nyt tyhjillään olleille hyvin soveltuville ja soveltuville elinympäristöille on tärkeää, jotta näiden alueiden tuleva asutuspotentiaali säilyy. Selvitysalue on tärkeä myös laajemman tarkastelun kytkeytyneisyydessä lähialueiden liito-oravan elinympäristöjen välillä. Liito-oravaa esiintyy Oulun itäpuolella jo Kiiminkijoen pohjoispuolellakin, ja on vain ajan kysymys, milloin laji leviää laajemmin Oulun seudulle. Yksittäisiä havaintoja Oulun seudulla on jo muutamia vuosilta 2018 ja 2019.

Viitasammakkoja havaittiin maastossa kymmenellä paikalla, joista yksi oli jo aikaisemmin tunnettu (Laji.fi). Viitasammakon elinympäristöt tulisi huomioida erilaisissa hankkeissa.

Luonnonsuojelulain suojeltuja luontotyypppejä ei selvitysalueella havaittu. Selvitysalueella ei sijaitse metsälain 10 § mukaisia metsäluonnon erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Lähimmät alueet ovat Piltosenjärven keskiosassa oleva pienvesistön välitön lähiympäristö ja Kortekankaan koillispuolella sijaitseva suoelinympäristö.

22.10.2024

Huomionarvoisiin luontotyyppeihin on luettu ne alueella esiintyvät luontotyyppit, jotka on määritetty uhanalaisiksi tai silmälläpidettäväksi joko sekä koko Suomessa että Etelä-Suomessa tai vain jommassakummassa.

Hyviksi tai vähän heikentyneiksi arvioidut metsäkuviot olisi toivottavaa ottaa huomioon selvitysalueelle suunniteltavissa toimissa, niin etteivät niiden luontoarvot heikentyisi. Kokonaiskuva viherkäytävissä tulee hahmotella pitkäjänteisesti, etteivät arvokkaat luontokohteet joudu eristetyiksi ja lajien siirtyminen on mahdollista viherkäytäviä pitkin. Pyyryväisharjujen itäpuolen huomionarvoiset metsät ovat arvokkaita askelkiviä luonnon monimuotoisuuden kannalta, koska niiden ympärillä on eri asteisesti käsiteltyjä puustoisia alueita. Myös Honkimaan alueen ison sähkölinjan itäpuoliset isommat metsäkuviot ovat jo kokonsa vuoksi huomionarvoisia.

Suot ovat selvitysalueella pääosin ojitettuja ja vähäiset luonnontilaiset ja vähän heikentyneet suot tulisi huomioida tulevaisuudessa suunnitelmissa niin, että niiden vesitalous ja valuma-alueet pysyisivät luontaisina tai luontaisen kaltaisina.

Selvitysalueella havaittiin kolme huomionarvoista kasvilajia. Alueellisesti uhanalainen ja valtakunnallisesti silmälläpidettävä ketoneilikka kasvoi Kuusamontien eteläosan uuselinympäristöiksi tulkituilla kohteilla, keltakurjenmiekka (LC, rauhoitettu) Jäälinojassa ja valkolehdokki (LC, rauhoitettu) Kuusamontien varressa. Nämä havainnot tulisi huomioida erilaisten toimien suunnittelussa ja mahdollisesti uusia uuselinympäristöjä suunniteltaessa.

Haitallisia vieraslajeja havaittiin kartoituksissa kolmea lajia; komealupiini, viitapihlaja-angervo ja jättipalsami. Kaikki kolme lajia leviävät helposti myös metsäympäristöihin, ja näin on käynyt myös selvitysalueella. Kasvustot ovat vielä suhteellisen pieniä ja niiden hävittäminen tässä vaiheessa on suositeltavaa.

22.10.2024

6 Lähteet

Helsingin kaupunki 2022: Helsingin kaupungin luontoseurantasuunnitelma, liite 3. Luontotyyppien edustavuuden ja luonnontilaisuuden luokittelu Helsingin kaupungin uhanalaisten luontotyyppien kartoitushankkeessa (Erävuori ym. 2021b). Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-10-22.pdf>

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Jääliinoja. Luettu 27.9.2024 <https://kiiminginjaalinvedet.net/valuma-alue/>

Kiimingin keskeisten taajama-alueiden osayleiskaava 2030.

Kumpula, S., Votka, E., Orell, M., & Rytönen, S. (2023). Effects of forest management on the spatial distribution of the willow tit (*Poecile montanus*). Forest Ecology and Management. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2022.120694>

Laji.fi. aineisto saatu 16.1.2024.

Liito-orava-Life. Henkilökohtainen sähköposti 17.4.2024.

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö 2016: Liito-oravan huomioon ottaminen metsänkäytön yhteydessä. Neuvontamateriaali. 18 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2023: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023.

Nieminen, M. & Ahola, A. 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen ympäristö 1/2017. Ympäristöministeriö.

Oulun kaupunki 2021: Ahokankaan asemakaava-alueen luontoselvitys.

Oulun kaupunki 2023: Välikylän asemakaava-alueen maisema- ja linnust selvitys.

Plaana, Aallokas Oy, Natans oy 2021: Ruskonselän asemakaava-alueen täydentävät luontoselvitykset.

Ramboll 2020: Ritaharjun kortteleiden 100 ja 101 liito-oravaselvitys.

Ramboll 2022: Hiukkavaaran viitasammakkoseuranta, vuosi 2022.

